

UAR SIBIU

B I U A R

MARTIE

2026

CUPRINS

SEMNAL	Integrarea AI în fluxurile de proiectare
INFO 1	CAV. Ars Transilvanica de Ana DONȚU
INFO 2	CAV. Cocoșul decapitat de Ana DONȚU
INFO 3	Lansarea albumului „Panorama Transilvaniei” de Ana DONȚU
INFO 4	Alla Kirichenko de Aurelia CARPOV
INFO 5	Bucureștii între regulă și întâmplare de Ana DONȚU
INFO 6	O casă de la zero de Crișan ATANASIU
INFO 7	Panorama Transilvania: Biserici fortificate de Dorin BOILĂ
INFO 8	Arhitectura globală într-o selecție de referință de ARHISPEC
PRIMIM DE LA CITITORI	Jurnal de Călătorie de Alexandru ANTONESCU

BEATRICE BĂLUȚĂ-SICLITARU

"URMĂTORUL NOSTRU PAS? INTEGRAREA AI ÎN FLUXURILE DE PROIECTARE"

Industria construcțiilor se află într-un moment de recalibrare profundă. Presiunea pe bugete, accelerarea digitalizării, cerințele tot mai stricte de sustenabilitate și nevoia de predictibilitate transformă fundamental modul în care sunt concepute și livrate proiectele. În acest context, modelul tradițional – în care proiectarea și execuția funcționează secvențial și fragmentat – începe să fie înlocuit de abordări integrate, bazate pe responsabilitate unitară și fluxuri digitale coerente.

Leviatan Design, parte a Leviatan Group, este una dintre companiile care au construit strategic acest model integrat. Cu un ecosistem care reunește proiectarea, execuția și cercetarea-dezvoltarea, grupul operează integral în BIM și dezvoltă propriile instrumente digitale pentru coordonare, estimare și management al informației. Integrarea design&build nu este, în acest caz, doar o formulă contractuală, ci un sistem operațional care leagă conceptul de șantier într-un flux continuu și controlat.

Am discutat cu Beatrice Băluță-Siclitaru, Head of Architecture Office – [Leviatan Design](#), despre cum se traduce în practică acest model, despre rolul tehnologiei în reducerea riscurilor și creșterea predictibilității și despre ce va defini succesul unei companii de construcții în următorul deceniu.

- *Leviatan Design a evoluat rapid de la servicii de arhitectură și inginerie la un model complet design&build. Ce a determinat această direcție și ce avantaje reale a adus?*
- *Digitalizarea și BIM sunt piloni centrali în activitatea voastră. Cum au schimbat acestea modul de lucru și relația cu beneficiarii?*
- *Cum se traduce, în practică, adaptabilitatea despre care vorbiți des ca avantaj competitiv?*
- *Care au fost cele mai importante provocări întâmpinate în proiectele design&build din România?*
- *Cum reușiți să păstrați un echilibru între viteză, cost, calitate și inovație într-un proiect integrat?*
- *Sustenabilitatea este parte din viziunea Leviatan Design. Cum o abordați concret, dincolo de cerințele de conformitate?*
- *Ce rol joacă tehnologia în reducerea riscurilor și creșterea predictibilității în construcții?*
- *Cum se schimbă relația dintre arhitect, inginer și constructor într-un model design&build bine implementat?*
- *Cum a evoluat activitatea Leviatan Design în 2025 și ce tipuri de proiecte au fost definitorii pentru acest an?*
- *Care sunt așteptările și estimările voastre pentru 2026, atât din perspectiva pieței, cât și a companiei?*
- *Ce planuri de dezvoltare aveți pe termen scurt și mediu, la nivel de echipă, tehnologie și tipuri de proiecte?*
- *Privind înainte, ce credeți că va defini succesul unei companii de construcții în următorul deceniu: tehnologia, oamenii sau modul de colaborare?*

CITIȚI ÎNTREG INTERVIUL AICI

CAV

CLUBUL DE
ARHITECTURĂ
VERNACULARĂ

INFO 1 / DE ANA DONȚU
foto&video: Mircea ȚIBULEAC

14 FEBRUARIE

ARS TRANSILVANICA

DESPRE OAMENI, TIMP ȘI ARTĂ

**PIAȚA MICĂ,
NR. 24** Centrul de cultură
arhitecturală, UAR SIBIU

**18:00
20:00**

UNIUNEA
ARHITECȚILOR DIN
ROMÂNIA
SUCURSALA SIBIU

După evenimentul de lansare din ianuarie, activitatea Clubului de Arhitectură Vernaculară (CAV) a continuat în luna februarie cu două întâlniri tematice, care au propus o privire dublă asupra patrimoniului vernacular: pe de o parte, asupra valorii sale istorice și artistice, iar pe de altă parte asupra pierderilor suferite în ultimele decenii.

Cea de-a doua întâlnire, intitulată „Ars Transilvanica”, a fost dedicată evoluției arhitecturii vernaculare de-a lungul secolelor și modului în care formele, tehnicile și detaliile constructive reflectă acumularea unor tradiții culturale diverse.

Tudor Coman a explicat că întâlnirile Clubului de Arhitectură Vernaculară nu își propun să rămână simple prezentări susținute în fața unui public, într-un format rigid, didactic. Totuși, primele evenimente au fost gândite cu o anumită componentă explicativă, necesară pentru a crea un limbaj comun și un cadru de discuție pentru toți cei interesați de subiect.

După evenimentul inaugural, această a doua întâlnire a fost dedicată unei întrebări esențiale: de unde provine, de fapt, valoarea arhitecturii tradiționale sau vernaculare. În viziunea organizatorilor, această valoare rezultă din acumularea în timp a unor straturi succesive de artă și funcționalitate. Într-un spațiu relativ restrâns se concentrează, astfel, secole de experiență constructivă și expresie artistică, fiecare epocă lăsându-și amprenta asupra formelor, detaliilor și tehnicilor.

Pornind de la această idee, prezentările din cadrul întâlnirii au încercat să „desfacă” aceste straturi istorice și să urmărească modul în care oamenii au construit și s-au exprimat arhitectural de-a lungul timpului, fie că vorbim despre acum câteva decenii sau despre câteva secole. Următorul eveniment al clubului va continua discuția dintr-o altă perspectivă, fiind dedicat unor exemple valoroase de arhitectură vernaculară care, din păcate, au dispărut între timp.

În cadrul acestei întâlniri, Tudor a prezentat evoluția arhitecturii din secolele XIX–XX, abordând influențele neoclasice și chiar unele repere mai timpurii, în timp ce Ciprian s-a concentrat asupra arhitecturii vernaculare baroce din Transilvania, o componentă esențială a peisajului construit local. La final, participanții au avut ocazia să descopere și două exponate – unul digital și unul fizic – realizate de Mihai, menite să completeze discuția teoretică prin exemple concrete.

video: <https://we.tl/t-iNG1CkYpJA>

Ciprian Muntean a evidențiat modul în care stilul baroc a influențat arhitectura locuințelor din Transilvania, aducând transformări vizibile atât în proporțiile clădirilor, cât și în detaliile lor constructive.

Casele din această perioadă devin mai înalte și mai suple, iar fațadele capătă o compoziție mai articulată. Un element important este integrarea pridvorului – prispă sau târnaț – direct în fațada principală a casei. Dacă în perioadele anterioare aceste spații erau adesea din lemn și retrase spre interiorul curții, în epoca barocă ele devin parte vizibilă a volumului clădirii.

Un alt indiciu caracteristic este forma acoperișului, în special treșitura accentuată, frecvent întâlnită în satele săsești. Repetată pe mai multe case alăturate, aceasta poate indica apartenența la o anumită tradiție constructivă și funcționează aproape ca o „semnătură” culturală.

Barocul aduce și o preocupare mai mare pentru decorarea fațadelor. În unele zone apar ornamente pictate sau realizate prin tehnici precum sgraffito, inspirate din modelele Europei Centrale. Fantoanele și frontoanele pot include simboluri sau elemente decorative care reflectă ocupația proprietarului.

Schimbările se observă și în detaliile tehnice ale locuințelor: hornurile capătă forme mai elaborate, se răspândesc sobele de cahle, iar ferestrele sunt împărțite în mai multe ochiuri prin montanți în formă de cruce, o tipologie care va rămâne comună până în epoca modernă. Prin aceste transformări, barocul marchează un moment important în evoluția arhitecturii domestice transilvănene, adaptând influențe europene la tradițiile locale.

video: <https://we.tl/t-dSCBWGBepj>

Unul dintre momentele interesante ale întâlnirii a fost prezentarea realizată de **Mihai Hurezanu**, care a adus în fața publicului o replică, la scară 1:1, a unei ferestre istorice. Piesa a fost realizată din lemn de stejar, după releveul operativ al ferestrei originale, iar execuția ei a presupus un efort intens de câteva zile de lucru. Deși urmărește fidel modelul inițial, replica nu este o copie absolut identică: pentru a putea fi diferențiată de original, cadrul a fost realizat cu aproximativ trei centimetri mai scurt.

Prin acest obiect, Mihai a încercat să reconstituie nu doar forma unei ferestre vechi de aproximativ trei secole, ci și logica tehnică și estetică din spatele realizării ei. Un detaliu esențial este evazarea – atât a zidului, cât și a ramei ferestrei –, care avea un rol dublu. Din punct de vedere practic, această formă permitea pătrunderea unei cantități mai mari de lumină în interiorul încăperii. În același timp, evazarea avea și o funcție vizuală: muchiile teșite subțiau percepția cadrului și evitau impresia de masivitate a lemnului, creând un echilibru mai elegant între golul ferestrei și suprafața zidului.

Procesul de realizare a replicii a ridicat și o serie de întrebări legate de tehnicile tradiționale de lucru ale meșterilor de odinioară, transmise cândva din generație în generație. Un exemplu este modul în care era orientat alburnul – partea mai deschisă și mai moale a lemnului de stejar, care conține mai multe substanțe nutritive și este, prin urmare, mai vulnerabilă la atacul insectelor. O dilemă a fost dacă această zonă era orientată spre interiorul ferestrei sau spre partea zidită. În replica realizată, alburnul a fost plasat spre interior, soluție întâlnită și în unele exemple studiate.

În final, obiectul nu este doar o reconstituire tehnică, ci și un instrument de cercetare și educație.

video: <https://we.tl/t-UXfjhUsNLM>

CAV

CLUBUL DE
ARHITECTURĂ
VERNACULARĂ

COCOȘUL DECAPITAT

AU FOST ODATĂ CA NICIODATĂ

27 FEBRUARIE

INFO 2 / DE ANA DONȚU
foto&video: Mircea ȚIBULEAC

PIAȚA MICĂ,
NR. 24 Centrul de cultură
arhitecturală, UAR SIBIU

18:00
20:00

UNIUNEA
ARHITECȚILOR DIN
ROMÂNIA
SUCURSALA SIBIU

Dacă a doua întâlnire a analizat straturile de valoare ale arhitecturii vernaculare, cea de-a treia – intitulată sugestiv „Cocoșul decapitat” – a abordat partea mai dureroasă a subiectului: patrimoniul dispărut sau degradat în ultimele trei decenii.

video: <https://we.tl/t-hkA7TGbYJT>

Tudor a explicat că tema serii este una mai dificilă decât cele abordate până atunci. Deși încearcă, în mod deliberat, să evite tonul pesimist care domină adesea discuțiile despre restaurare și conservare în România, de această dată a considerat necesar să abordeze un subiect dureros: pierderea patrimoniului rural, în special accelerarea acestui fenomen în ultimele trei decenii.

Prezentarea a pornit de la constatarea că perioada de după 1989, deși a adus libertate și deschidere culturală, a coincis în același timp cu o etapă de distrugere masivă a patrimoniului construit. În urmă cu aproximativ treizeci de ani, mediul rural din Transilvania era încă relativ bine conservat – uneori mai degrabă din cauza sărăciei și a stagnării economice decât ca rezultat al unor politici de protejare –, însă această stare de conservare s-a deteriorat rapid în ultimele decenii.

Pentru a face discuția mai concretă, Tudor a propus participanților un exercițiu: fiecare să se gândească la o casă pe care o cunoaște și o apreciază, dar care între timp a dispărut sau a fost grav modificată. Exemplele pot fi variate – de la ferestre înlocuite și goluri alterate, până la intervenții agresive asupra fațadelor sau chiar demolări complete. Participanții au fost invitați să trimită fotografiile ale acestor cazuri, dacă le au, urmând ca unele dintre ele să fie discutate la finalul întâlnirii.

Abordarea temei a fost, de asemenea, plasată într-o perspectivă generațională. Tudor a subliniat că membrii grupului privesc problema patrimoniului pierdut din poziția unei generații care, în mare parte, nu a mai apucat să vadă aceste sate în forma lor intactă. Chiar și atunci când au început să documenteze satele transilvănene, în urmă cu șase sau șapte ani, multe dintre problemele actuale erau deja vizibile. Cu toate acestea, schimbările din ultimii ani au continuat într-un ritm alarmant, ceea ce face ca situația patrimoniului rural să pară, după cum a spus el, „la al doisprezecelea ceas”.

În acest context, întâlnirea și-a propus să analizeze pierderea patrimoniului din mai multe perspective: atât dispariția unor clădiri individuale cu valoare documentară și artistică, cât și transformarea treptată a unor sate întregi, care își pierd caracterul arhitectural tradițional.

În continuarea discuției despre pierderea patrimoniului rural, Claudiu Horșia a prezentat câteva exemple concrete de transformări care au dus, în timp, la dispariția specificului local al unor sate din Transilvania. Printre acestea, el a ales să înceapă cu cazul localității Batoș, subliniind însă că situația nu este una izolată. Fenomene similare pot fi observate în numeroase sate din județele Bistrița-Năsăud și Mureș, unde identitatea arhitecturală tradițională a fost treptat alterată sau chiar pierdută.

În cercetările sale, Claudiu a observat existența unui tip particular de case care par să se inspire din arhitectura reședințelor nobiliare. Acestea prezintă atât trăsături structurale, cât și elemente decorative comune – de la compoziția volumelor până la ornamentația fațadelor. Deși anumite forme se întâlnesc în arhitectura rurală a diferitelor comunități etnice din Transilvania, în zona Reghinului apare un element distinct: pridvorul amplasat pe fațadă, uneori realizat chiar din zidărie. În arhitectura săsească astfel de soluții sunt relativ rare, ceea ce face ca exemplele din această regiune să fie cu atât mai interesante.

Un alt detaliu caracteristic este pignonul teșit, foarte înalt, care apare frecvent la casele din Batoș. În unele cazuri, acesta depășește trei metri înălțime și este decorat cu motive vegetale. Claudiu a povestit că interesul său pentru acest tip de arhitectură a pornit de la o fotografie care i-a atras atenția prin rafinamentul compoziției: loggia de pe fațadă, cu proporții și detalii de inspirație renescentistă, se diferențiază clar de limbajul baroc vernacular mai obișnuit în mediul rural transilvănean.

Pe măsură ce a continuat cercetarea, el a descoperit mai multe case din Batoș care prezentau caracteristici similare – aproximativ șase sau șapte exemple notabile. Această repetare a unor forme și motive l-a condus la ipoteza existenței unui arhetip arhitectural, o sursă de modele provenită din arhitectura cultă, care ar fi influențat construcțiile locale. Într-adevăr, la aproximativ o jumătate de oră de Batoș se află o reședință nobiliară ale cărei forme și proporții par să fi servit drept model pentru aceste locuințe, sugerând modul în care ideile arhitecturale din mediul elitist au fost reinterpretate în contextul arhitecturii vernaculare.

CONFERINȚA TERITORIALĂ UAR SIBIU

– 21 MARTIE 2026 –

REZUMAT ÎN IMAGINI

TOTUL ESTE PREGĂTIT,
PUTEM ÎNCEPE!

PRIMIREA PARTICIPANȚILOR: 10:00–10:30

Arh. Lucian Bobeș – moderator și arh.
Mircea Țibuleac – încă președinte –
pregăteau ocuparea prezidiului pentru
deschiderea lucrărilor (10:25).

ARH. LILIANA CAZAN, SECRETARUL CONFERINȚEI

În calitate de director al Extensiei Universitare Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” București, Liliana Cazan a prezentat în deschidere un proiect cultural prin care dorește, împreună cu studenții celor trei ani de studiu, să pună în valoare și să promoveze instituția sibiană a învățământului universitar de arhitectură:

„Împreună cu câțiva colegi arhitecți, urbanști și economiști, participăm la Maratonul Internațional Sibiu 2026 cu proiectul Livrăm Arhitectură pe strada Poștei (<https://maratonsibiu.ro/ro/2026/proiect/livram-arhitectura-pe-strada-postei>), prin care ne propunem să activăm strada Poștei, să punem în valoare clădirea Poștei și să promovăm profesia de arhitect și urbanist în comunitate și în școlile sibiene. Deocamdată căutăm susținători și alergători pentru a ne atinge targetul propus, de 7.000 de lei, sumă pe care dorim să o folosim, în primul rând, pentru organizarea unui eveniment de tip Porți Deschise, la care sperăm că Sucursala UAR Sibiu ne va fi alături.

Am rugămintea să transmiteți tuturor membrilor acest apel de participare. Colegii se pot înscrie ca alergători, selectând proiectul nostru, sau pot dona fundraiserilor, printre care mă număr și eu (<https://maratonsibiu.ro/ro/2026/fundraiser/liliana-cazacu>).”

BRAMAC – CONFERINȚA SPONSORULUI – întrebări și răspunsuri

10:45 – 11:15 LEVENTE DOBOI – REGIONAL SALES MANAGER

11:15 – 11:45 RAPORTUL PREȘEDINTELUI ÎN FUNCȚIE +
INTERPELĂRI DIN SALĂ + VOTAREA RAPORTULUI PENTRU DESCĂRCAREA DE
RESPONSABILITATE (MANDATUL 2022–2026)

12:00 – 12:30 IMPRESII DIN CĂLĂTORIA PROFESIONALĂ
„SECVENȚE DIN TIBET” – arh. Gabriella Olasz

12:30 – 12:45 PREZENTAREA CANDIDAȚILOR
Pentru funcția de președinte și-a depus candidatura un singur candidat:
arch. Mircea Țibuleac.

Pentru delegații la Conferința Națională:

ARH. CRISTINA-ANTOANELA COLIȘ

C.ARH.TUDOR-ȘTEFAN POPA

ȘI ARH. IOAN HAIDECIUC

12:45 – 13:00 INSTRUCȚIUNI PRIVIND VOTAREA

Comisia de numărare a voturilor (arh. Ioana Urdea, arh. Viorel Neamțu, c. arh. Dorin Firmanciuc) și-a desemnat președintele pentru a prezenta participanților regulamentul de votare.

VOTAREA

13:00 – 13:45 FILME DE ARHITECTURĂ (scurt-metraje și spoturi promovare)

13:45 – 13:50 ANUNȚAREA REZULTATELOR PROCESULUI DE VOTARE

a. PREȘEDINTE:

Arh. Mircea ȚIBULEAC – 0722 60 56 46, office@axis-sibiu.ro

A fost singurul candidat pentru mandatul 2026–2030 și a fost ales în unanimitate, cu majoritatea celor 26 de voturi exprimate de participanții prezenți.

b. DELEGAȚI LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ

1. **C. arh. Tudor-Ștefan POPA**– 0745 332 465, tudorstpopa@gmail.com – delegat titular (24 voturi „DA”)

2. **Arh. Ioan HAIDECIUC**– 0753 032 946, haioan@yahoo.com – delegat titular (22 voturi „DA”)

3. **Arh. Cristina-Antoanela COLIȘ**– 0752 474 589, semintepentruviitor@gmail.com – delegat supleant (21 voturi „DA”)

Notă: Toți cei trei delegați au cotizația achitată la zi.

Unul dintre cei 27 de participanți prezenți nu a votat. Situația s-a clarificat abia a doua zi, când președintele ales a descoperit, în mapa conferinței, buletinele de vot neatînse.

13:50 – 14:00 CUVÂNTUL PREȘEDINTELUI ALES – ÎNCHIDEREA LUCRĂRILOR

14:00 – 16:30 MASA DE PRÂNZ + SOCIALIZARE

Masa de prânz s-a prelungit peste program, deoarece atât meniul, cât și vinul ales au fost pe gustul tuturor, indiferent dacă țineau sau nu post: – mușchiuleț de porc cu sos de ciuperci; – pui cu gremolata de ghimbir; – somon cu gremolata de pătrunjel; – cartofi natur cu usturoi și verdeță; – salată de legume la grătar cu oțet balsamic; – salată de sfeclă cu brânză frământată și semințe de dovleac; – salată de murături.

Preparatele au fost savurate pe îndelete, însoțite de povești dintre cele mai diverse. Mulți dintre participanți au fost colegi la Centrul Județean de Proiectare, rememorând cu plăcere acea perioadă. Ambianța a fost întregită de selecția muzicală discretă, realizată de voluntarii sucursalei – studenți arhitecți sibieni – care au contribuit și de această dată la reușita evenimentului.

În acest context, discuțiile despre problemele de sănătate sau dificultățile aduse de înaintarea în vârstă au fost lăsate deoparte, iar programul s-a prelungit cu mai bine de o oră și jumătate.

Nimeni nu a observat cât de repede a trecut timpul.

Lansarea Catalogului

PANORAMA TRANSILVANIA

23 februarie 2026
Casa Teutsch

**STEFAN JAMMER &
HEIDRUN KÖNIG**

INFO 3

text:

ANA DONȚU

foto&video:

MIRCEA ȚIBULEAC

Pe 23 februarie 2026 a avut loc prezentarea catalogului expoziției PANORAMA TRANSILVANIA, semnat de fotografii Stefan Jammer (fotografii) și de autoarea Heidrun König (text). Evenimentul s-a desfășurat în sala multifuncțională a Casa Teutsch din Sibiu (str. Mitropoliei nr. 30).

În deschidere, directoarea Casei Teutsch Gerhild Rudolf a adus mulțumiri sponsorilor datorită cărora a fost posibilă apariția catalogului.

Gerhild Rudolf, directoarea Casei Teutsch

Proiectul „PANORAMA TRANSILVANIA” a fost susținut de landul Carintia, Consistoriul Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România, Forumul Democrat al Germanilor din România și sponsori locali. Versiunea online a proiectului, finanțată de Consulatul Republicii Federale Germania, este disponibilă pe platforma dedicată transilvania.stefanjammer.de.

Casa Teutsch oferă publicului ocazia de a descoperi în detaliu un proiect fotografic de amploare, care documentează și interpretează vizual una dintre cele mai complexe și dinamice regiuni ale României.

Volumul, apărut recent la Editura Honterus, reunește într-o formă amplă și coerentă imaginile panoramice realizate de Stefan Jammer în Transilvania, oferind publicului o perspectivă artistică și documentară asupra regiunii.

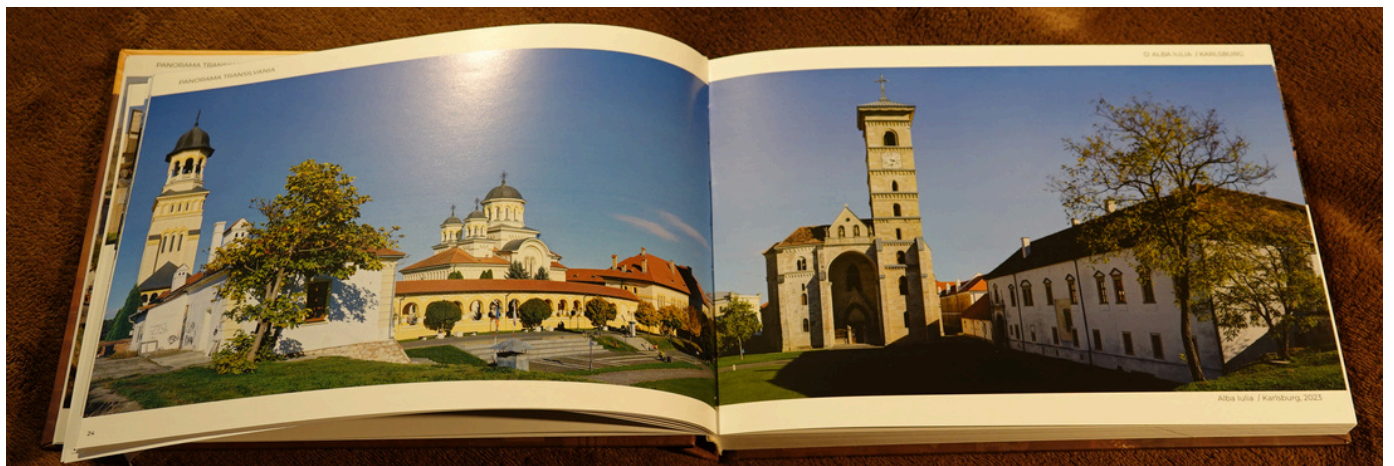
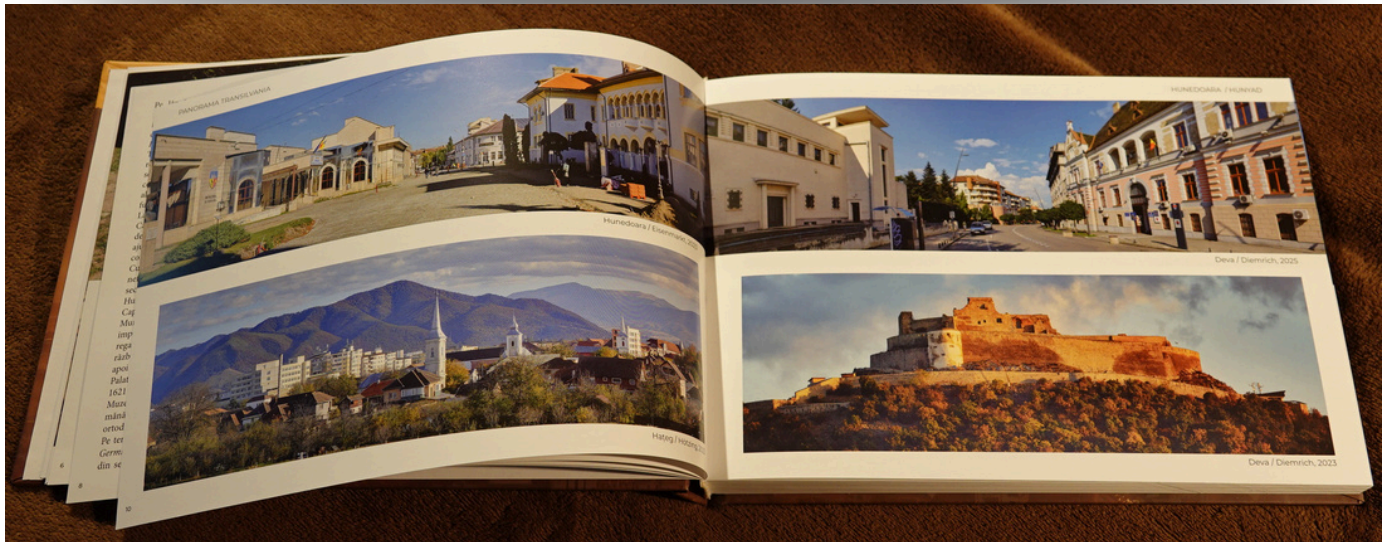

Heidrun KÖNIG, co-autor

„PANORAMA TRANSILVANIA” reprezintă o fereastră temporală de reflecție artistică asupra peisajului extins al regiunii de reședință a artistului. Proiectul continuă demersurile sale fotografice anterioare, inclusiv expoziția din 2020 dedicată orașului Sibiu, prezentată atunci sub forma unei topografii urbane panoramice.

De această dată, orizontul se lărgeste către întreaga provincie a Transilvaniei: platoul transilvan, orașele și satele sale, oamenii și anotimpurile, arhitectura diversă și urmele societăților odinioară paralele. Fotografiiile surprind atât schimbările radicale și intervențiile agresive în peisaj, cât și procesele lente de transformare și energiile vitale ale comunităților contemporane.

Seriile panoramice, realizate într-o perioadă bine delimitată, capătă astfel valoarea unei cronici vizuale, iar perseverența cu care artistul a revenit în aceleași locuri conferă lucrării caracterul unei adevărate ctitorii artistice.

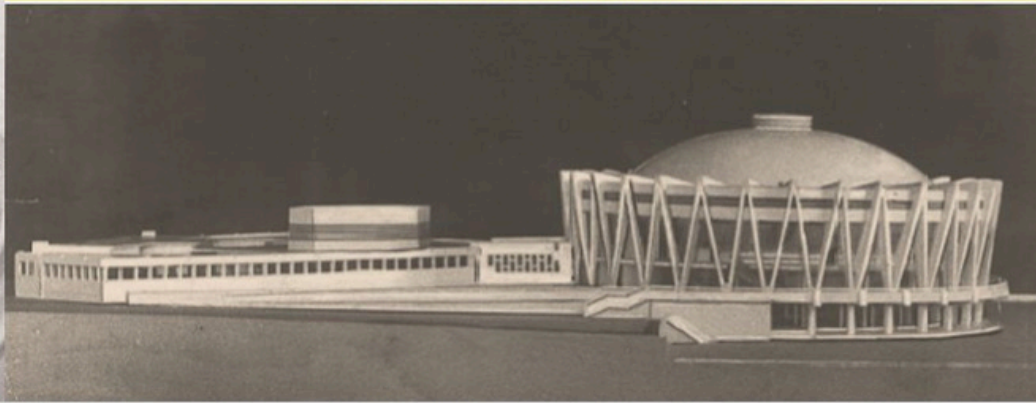

SHARE Chișinău 2026 International Architecture Forum

ALLA KIRICHENKO ARCHITECT

SHARE OPERA OMNIA Award

FEMEIA CARE A DESENAT HORA ÎN BETON: CIRCUL DIN CHIȘINĂU LA 45 DE ANI

La momentul inaugurării sale, în 1981, Cercul din Chișinău reprezenta expresia matură a unui program arhitectural dezvoltat sistematic în Uniunea Sovietică începând cu anii 1960. Clădirea aparține tipologiei cercului permanent sau cercului de iarnă - o formă specifică modernismului sovietic târziu, caracterizată prin monumentalitate, expresivitate formală și performanță tehnologică.

Între 1960 și 1980, în URSS au fost construite peste 50 de circuri staționare, multe dintre ele devenind repere urbane dominante. Programul era coordonat centralizat, iar edificiile erau amplasate, de regulă, în zone vizibile - pe artere principale, în piețe sau în cadrul unor ansambluri urbane ample. În acest context, cercul nu era doar o sală de spectacole, ci un simbol al modernizării culturale și al progresului tehnologic.

Pentru a înțelege apariția acestei tipologii, este necesar să o situăm în cadrul mai larg al modernismului postbelic.

ALLA KIRICHENKO

1955 – 1961 - studies at MARHI - Moscow Architectural Institute

SHARE Chișinău 2026 International Architecture Forum

După perioada realismului socialist, discursul lui Nikita Hrușciiov din 1954 a marcat o schimbare radicală de direcție în arhitectura sovietică. Condamnând excesul decorativ și ineficiența economică a arhitecturii staliniste, noua orientare privilegia raționalizarea, tipizarea și eficiența constructivă.

Această reorientare a favorizat apariția a ceea ce cercetătorii au numit modernismul sovietic, un curent distinct, situat la intersecția modernismului internațional și a ideologiei socialiste. Dacă modernismul occidental a fost, în esență, o arhitectură a reformei sociale, în context sovietic el a devenit un instrument al statului pentru afirmarea progresului tehnic și cultural. Circul permanent s-a integrat perfect în această paradigmă: o clădire polivalentă, cu spații ample, structură inovatoare și funcționalitate complexă.

Anii 1960–1970 au coincis cu perioada de maximă competiție spațială dintre URSS și Statele Unite. Succesul programului cosmic sovietic a generat un imaginar colectiv dominat de ideea cuceririi spațiului, iar acest imaginar a fost preluat de arhitectură. Fotografatul francez Frédéric Chaubin a descris acest fenomen drept arhitectură comunistă cosmică: clădiri futuriste, cu siluete neobișnuite, cupole spectaculoase și volume ce amintesc de nave spațiale sau farfurii zburătoare. În special edificiile cu deschideri mari (săli sportive, pavilioane expoziționale, centre științifice și circuri) au adoptat forme circulare sau semisferice.

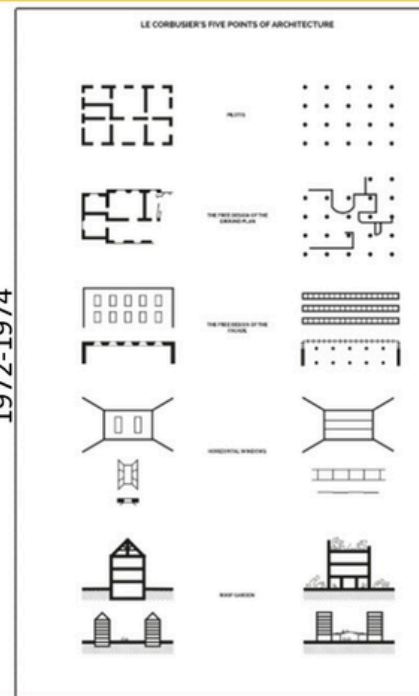
Genealogia acestei tendințe poate fi urmărită de la experimentele timpurii ale domului modern, precum Sala Centenarului, la structuri ingineresti precum Palazzetto dello Sport, culminând cu mega-structuri precum Astrodome. În spațiul sovietic, aceste experimente au generat o tipologie proprie, adaptată cerințelor circului: cupolă sferică, amfiteatru radial, aparatură suspendată, spații auxiliare separate. Circurile devin astfel parte a unei succesiuni tipologice relevante: dom premodern - dom modern - „OZN” arhitectural - circ sovietic.

Majoritatea circurilor sovietice au fost realizate după proiecte-tip, replicate în diverse orașe și adaptate condițiilor climatice regionale. Cu toate acestea, capitalele republicilor unionale și marile centre urbane beneficiau adesea de proiecte individuale, cu o expresivitate formală superioară. În această categorie se înscriu edificii precum Marele Circ din Moscova, Circul din Kazan sau Circul de Stat din București.

Cercul din Chișinău aparține acestei serii de proiecte individuale. Construit în 1981 după proiectul arhitecților Simion Șoihet (arhitect-șef proiect) și Alla Kirichenko (autorul de facto al proiectului), edificiul se distinge prin soluții plastice originale, în special compoziția ritmată a coloanelor în zig-zag, care îl diferențiază net de tipologiile standardizate. Din punct de vedere urbanistic, cercul permanent era conceput ca un reper major al orașului. Amplasarea pe artere principale, ridicarea pe stilobat și utilizarea treptelor monumentale accentuau caracterul reprezentativ. Clădirea a fost distinsă cu Premiul de Stat, iar astăzi are o semnificație suplimentară: este prima clădire din perioada modernistă clasată monument de arhitectură în Republica Moldova. Această recunoaștere confirmă integrarea sa în patrimoniul cultural construit modern, depășind statutul de simplă infrastructură de divertisment.

School on Pushkin Street
(today the Gheorghe Asachi Lyceum),
1972-1974

SHARE Chişinău 2026 International Architecture Forum

În spatele acestei realizări se află însă o biografie. Drumul de la Stupino, regiunea Moskova, la Chişinău nu este doar o deplasare geografică, ci un traseu profesional și existențial. Formată în rigorile școlii sovietice de arhitectură, într-un sistem tehnicizat și exigent, dar profund ancorat în ideea responsabilității publice a arhitectului, Alla Kirichenko aparține acelei generații pentru care arhitectura era un instrument de organizare a vieții colective. Orașul era văzut ca sistem, iar proiectarea presupunea gândire de ansamblu.

Repartizarea la Chişinău a însemnat întâlnirea cu un oraș aflat într-o etapă decisivă a devenirii sale. Integrarea nu a fost o simplă adaptare profesională, ci un proces de înțelegere a scării urbane, a memoriei locului, a climatului cultural. Intervențiile sale nu par transplanturi, ci părți organice ale țesutului urban.

Conceptul urbanistic al cartierului Botanica, gândit ca unitate coerentă, ideea unei intrări monumentale în oraș - ansamblul cunoscut drept Porțile Orașului, sau viaductul îndrăzneț care a conectat sectorul Botanica cu centrul reflectă această capacitate de a opera la scară largă. În centrul orașului, proiectarea clădirii de pe strada Pușkin, actualul Liceul Teoretic Gheorghe Asachi, dezvăluie aceeași finețe: retragerea volumului, respectul față de biserica istorică din proximitate, utilizarea principiilor modernismului corbusian pentru a construi spațiul prin lumină și distanță.

Pentru mine, acest moment are și o semnificație personală. Timp de zece ani am învățat în clădirea proiectată de doamna Kirichenko, fără să știu atunci cine a gândit proporțiile, retragerea fațadei, filtrul de lumină. Astăzi, ca arhitect, înțeleg că arhitectura autentică nu se impune; ea formează discret generații. Iar aceasta este, poate, cea mai profundă formă de reușită: să devii parte din viața oamenilor înainte ca ei să îți cunoască numele.

SHARE OPERA OMNIA Award

ALLA KIRICHENKO

Since 1961
- urban development work,
work on the city's general plan
together with Viktor Smirnov.

SHARE Chișinău 2026 International Architecture Forum

Într-un domeniu predominant masculin, autoritatea sa s-a construit prin competență și consecvență. Circul devine, astfel, nu un episod izolat, ci o sinteză: rigoare structurală, expresie plastică, sensibilitate față de context și o deschidere către simbol.

Volumetric, clădirea se organizează pe o schemă aproape arhetipală: o bază masivă, tectonică, peste care se ridică o cupolă dominantă. Baza mediază relația cu spațiul public; cupola marchează silueta orașului. Între stabil și expansiv se creează o tensiune formală care conferă forță ansamblului. Fațada este articulată printr-o succesiune de elemente verticale din beton armat, dispuse radial. Ritmul lor produce alternanțe de plin și gol, lumină și umbră. Aceste bare au fost adesea interpretate drept o sugestie a horei - dans circular emblematic pentru spațiul moldovenesc. Lectura este seducătoare, dar o analiză riguroasă impune prudență. Nu există citat folcloric literal. Nu există figurativ.

Dacă putem vorbi despre horă, aceasta este una abstractă, transpusă în limbaj structural. Ritmul derivă din repetiție, nu din ornament. Elementele nu sunt portante principale, dar nici simple adaosuri decorative: ele definesc proporția, adâncimea și expresivitatea fațadei. În acest echilibru dintre rigoare modernistă și posibilă aluzie culturală rezidă originalitatea gestului.

Dincolo de analiză, clădirea a devenit un loc al copilăriei colective. Pentru generații întregi, circul a însemnat primul contact cu spectacolul, cu mirarea, cu emoția trăită în comun. Silueta cupolei s-a fixat în memoria urbană, dar adevărata sa forță a stat în experiențele din interior. Declinul ulterior a modificat această percepție. Din simbol al prosperității culturale, edificiul a devenit un semn al fragilității patrimoniului recent. Betonul a rămas; viața interioară s-a suspendat. Iar odată cu aceasta, și sensul s-a fisurat.

Astăzi, la 45 de ani de la inaugurare, clădirea se află într-un moment critic. Problemele structurale și funcționale sunt reale. Dilema este complexă: conservare strictă, restaurare fidelă sau reconversie adaptivă? Modernismul, conceput cândva ca arhitectură a viitorului, solicită acum protecție ca patrimoniu.

În același timp, recunoașterea valorii sale a depășit granițele locale. Pe 26 februarie, în cadrul forumului SHARE Architects de la Chișinău, doamnei Alla Kirichenko i-a fost înmănat Premiul SHARE Opera Omnia, ca recunoaștere internațională a întregii sale cariere. Gestul are o semnificație care depășește dimensiunea festivă: confirmă că opera sa, inclusiv Circul, aparține unui patrimoniu profesional de anvergură.

La 88 de ani, arhitecta privește o clădire care i-a sintetizat experiența și care a devenit, între timp, subiect de dezbatere publică. La 45 de ani, Circul din Chișinău nu este doar un edificiu aniversat, este un test al maturității noastre culturale: capacitatea de a înțelege patrimoniul modernist, de a-l evalua lucid și de a decide responsabil ce fel de oraș dorim să transmitem mai departe.

Bucureștii între regulă și întâmplare

Marti
ora 17.00

10
Martie
2026

ARCUB
Hanul Gabroveni
Sala Mare,
strada Lipscani, nr. 82

Primăria
Capitalei

Bulevardele Bucureștiului.

Nașterea unui bulevard. Axa Nord–Sud

• arh. Nicolae Lascu

**Dâmbovița, la un secol după marile premii
internaționale**

• arh. Bogdan Fezi

Dâmbovița, apă dulce

• arh. Teodor Frolu

Uniunea Arhitecților din România,

în parteneriat cu

ARCUB – Centrul Cultural al
Municipiului București,

vă invită la seria de conferințe

„Bucureștii între regulă și întâmplare.

O lectură critică a formării și
transformării Capitalei”.

Momentele de coerență urbană din istoria
Bucureștiului au fost generate de concursuri de
arhitectură, de viziuni asumate și de cadre legislative
clare. Perioadele de fragmentare și dezordine au
coincis, de multe ori, cu absența acestora.

Este Bucureștiul un oraș proiectat sau rezultatul unei
succesiuni de improvizații?

Evenimentul „Bucureștii între regulă și întâmplare”, organizat de Uniunea Arhitecților din România în colaborare cu ARCUB, a avut loc pe 10 martie 2026, de la ora 17:00, la sediul ARCUB din București. Conceput ca o întâlnire între reflecție teoretică și observație aplicată, evenimentul a reunit o conferință și o expoziție dedicate modului în care capitala s-a construit de-a lungul timpului, între rigoarea planificării urbane și dinamica imprevizibilă a evoluțiilor spontane.

Discuțiile au propus o analiză a Bucureștiului ca organism viu, modelat atât de reguli urbanistice, politici publice și intervenții majore, cât și de acumulări informale, decizii conjuncturale și procese greu de controlat. În acest cadru, tema raportului dintre „regulă” și „întâmplare” a fost abordată nu ca o opoziție, ci ca o tensiune constantă care a definit și continuă să definească identitatea orașului.

Evenimentul a deschis, totodată, o serie mai amplă de conferințe dedicate unor teme esențiale pentru înțelegerea Bucureștiului contemporan – de la structura sa universitară și sistemul de spații verzi, până la rolul concursurilor de arhitectură în configurarea marilor intervenții urbane.

Intervențiile invitaților au oferit perspective complementare: de la lectura istorică a marilor transformări urbane și a instrumentelor de reglementare, la exemple concrete de intervenție contemporană asupra orașului, precum proiectele de reactivare a râului Dâmbovița. În ansamblu, evenimentul a propus o reflecție critică asupra trecutului, dar și asupra direcțiilor posibile de evoluție, punând în discuție nevoia unei permanente adaptări a instrumentelor urbanistice la realitățile actuale.

Nicolae Lascu

„Bucureștii între regulă și întâmplare” este, de fapt, prima dintr-o serie de conferințe și dezbateri. Vor urma încă patru: despre Bucureștiul universitar, despre spațiile verzi ale Capitalei, despre relația dintre regulă și întâmplare în istoria urbană și, în final, despre concursul de arhitectură ca instrument major al intervențiilor urbane, cu accent pe câteva piețe bucureștene.

Este o inițiativă venită din partea arhitecților, în special a doamnei Tureanu, de a aduce în discuție teme de mare actualitate. În realitate însă, această tensiune între regulă și întâmplare nu este deloc nouă – ea însoțește orașul modern încă de la începuturile sale.

În principiu, evoluția orașului, mai ales în secolele XIX și XX, urmează un traseu recognoscibil: de la o dezvoltare spontană, organică, către una planificată. Acesta ar fi sensul firesc al modernizării urbane. Cu toate acestea, componenta imprevizibilă – ceea ce numim „întâmplare” – nu dispare niciodată.

Chiar și în regimurile cele mai stricte, dezvoltarea și planificarea orașului nu pot fi controlate în mod absolut. Există întotdeauna o marjă în care lucrurile scapă din mâna administrației. Iar acest aspect este cu atât mai relevant astăzi, dacă ne gândim că Planul Urbanistic General al Bucureștiului, aprobat în anul 2000, și-a depășit de mult termenul de valabilitate.

Chiar dacă acest plan a fost însoțit de reglementări importante, precum delimitarea zonelor construite protejate, în timp acestea și-au pierdut parțial eficiența. Așadar, regula nu este nici infailibilă, nici permanentă. Ea se modifică odată cu orașul și face parte din istoria lui.

Pot să dau și un exemplu personal: am făcut parte din echipa care a elaborat, în anii 1998-1999, studiile pentru zonele construite protejate. La momentul respectiv, exista convingerea că lucrurile sunt bine așezate. Nimeni nu anticipa însă amploarea dezvoltării imobiliare de după anul 2000, care a pus sub semnul întrebării multe dintre acele reglementări, realizate, desigur, cu bună-credință.

Astăzi, aceleași zone sunt invocate în procesele de autorizare sau demolare, deși, în realitate, unele dintre premisele lor sunt deja depășite.

Bogdan Fezi

Importanța edilitară și urbană a lucrărilor realizate pe Dâmbovița a fost esențială pentru dezvoltarea Bucureștiului. Reușita tehnică a acestor intervenții a fost recunoscută la scară europeană în anul 1939, cu prilejul Expoziției Internaționale a Apei de la Liège, unde Bucureștiul a obținut medalia de aur pentru lucrările privind amenajarea malurilor, canalizarea, barajele și rezervoarele, precum și Marele Premiu pentru lucrările edilitare și de urbanism.

Este, poate, semnificativ că această expoziție a fost curmată brusc de izbucnirea războiului. Dacă ne raportăm la acel moment, întrebarea „era Dâmbovița bine gestionată sau nu?” capătă un răspuns clar: la nivelul acelor ani, Bucureștiul se afla în avangarda europeană.

Ceea ce ne învață însă această perspectivă istorică este nevoia unei reactualizări permanente. Anul 1946 marchează un moment de cotitură – nu doar politic, ci și în evoluția orașului. Este o perioadă în care România ar fi putut atinge performanțe de vârf în anumite domenii; în unele cazuri, acest lucru s-a întâmplat, în altele, potențialul s-a manifestat în afara granițelor, prin personalități precum Cioran, Ionescu sau Eliade.

Funcționarea orașului și gestionarea apei nu ar trebui, în principiu, să depindă de schimbările de regim politic. Și totuși, planurile urbane reflectă inevitabil contextul istoric. Vedem, de pildă, proiecte elaborate în perioada comunistă care păstrează logica unor sisteme anterioare – de tip radial-concentric – dar și intervenții care marchează rupturi și mutații față de acestea.

Orice intervenție asupra orașului nu poate fi făcută în absența unui studiu istoric riguros, a unor analize atente de circulație și a unor decizii clare privind ceea ce trebuie păstrat și ceea ce trebuie transformat. Așa s-a procedat în toate marile orașe. În lipsa acestor etape, există riscul unei erodări treptate a memoriei urbane și al unor transformări incoerente.

În ceea ce privește Dâmbovița, lucrările începute în a doua jumătate a secolului al XIX-lea – putem lua ca reper jurul anului 1880 – au reprezentat un moment fondator. Ele au inclus investiții tehnice majore: sistematizarea albiei, realizarea canalizării, separarea fluxurilor de apă uzată și alte intervenții esențiale pentru funcționarea orașului modern.

Tamina Lolev

O să vă spun o poveste foarte recentă. Noi numim programul pe care l-am dezvoltat în ultimii ani „Dâmbovița Apă Dulce” și, foarte pe scurt, vă spun cine suntem.

Suntem două organizații foarte implicate civic. Noi suntem Nod Makerspace – un centru creativ pe malul Dâmboviței, în fosta industrie a bumbacului. Este un spațiu pentru prototipare și pentru interacțiune între start-up-uri și entități creative, iar misiunea noastră este să creăm un mediu durabil în care industriile cultural-creative și comunitățile locale să prospere și să fie în prim-plan.

Alături de noi, partenerii din acest panel sunt cei de la Asociația Ivan Patzaichin – Mila 23, care lucrează pentru protejarea biodiversității culturale și naturale a zonelor acvatice din România, pentru punerea în valoare a patrimoniului hidrografic ca parte a dezvoltării durabile a comunităților și se poziționează ca un conector între rural și urban – de la Dâmbovița de la izvor până la vărsare și mai departe, în zona metropolitană.

Ambele organizații și-au asumat, în cazul Dâmboviței, această misiune de a susține o dezvoltare urbană sustenabilă, sănătoasă, cu impact real asupra orașului și a comunităților. Venim, cumva, cu o perspectivă care devine din ce în ce mai urgentă: dacă ne uităm la imaginea termică a Bucureștiului în 2025, în contextul încălzirii globale și al insulelor de căldură urbană, Dâmbovița – ca un coridor verde-albastru care răcorește orașul – devine, în opinia noastră, una dintre cele mai importante strategii de reziliență climatică.

Luciul de apă și spațiile verzi umbrite adiacente au potențialul de a reduce temperatura în zonele din jur cu până la 5 grade – un fapt demonstrat științific. Avem aici o ilustrare simplă a situației actuale și a unui posibil scenariu viitor.

Mai mult, în contextul poluării urbane, Dâmbovița contribuie deja la reducerea poluării aerului. Chiar și în prezent – lucru mai puțin cunoscut – mărul depus pe fundul cuvei de beton este, în mare parte, praf și particule colectate din aer. Într-un scenariu viitor, mai ambițios, în care traficul de tranzit ar fi redus semnificativ de-a lungul râului, am avea o scădere considerabilă atât a poluării aerului, cât și a celei fonice. Râul ar putea deveni astfel un parc liniar, cu un impact major asupra calității vieții urbane.

O CASĂ DE LA ZERO

(EXPERIENȚĂ DE ÎMPĂRTĂȘIT)

DE CRIȘAN ATANASIU

De cum mi-a fost restituită grădina bunicului, a început epoca fericită a proiectelor de viitor. Duiliu Marcu spunea că atunci când proiectează/desenează o clădire o parcurge cu imaginația - realitate virtuală „avant la lettre” pentru care n-avea nevoie de AI, nici de 3D, ci numai de talent.

Cred că mulți confracți s-au închipuit umblând aieva prin casele de pe planșetele lor... Personal, când am proiectat un complex de restaurante (unități de alimentație publică în „limba de lemn”) am visat la ziua în care voi bea o vodcă la barul pe care-l desenam. Și ziua aia a venit, iar clipa când mi-am comandat băutura a devenit de neuitat. Așa a fost și în cazul casei mele: luni și ani am visat să aprind o țigară pe terasa dinspre râu. Într-o seară de august, întins pe betonul încă încins de soare, am suspinat: am reușit! Dar până la asta...

Cea mai grea sarcină pentru un arhitect: să-și construiască propria casă. Mai mult, sarcina se poate transforma în povară.

EȘTI LIBER! Și, concomitent, constrâns mereu să iei decizii. Nu e ușor! De la întocmirea temei de proiectare până la soluții de detaliu, libertatea îl va hărțui pe arhitectul care trebuie să fie în toate ipostazele contradictorii: creator, dar și client, constructor, inginer, dar și diriginte de șantier, decorator, urbanist, dar, mai ales, contabil-șef... Unde mai pui că trebuie să înveți meserii - zidar, zugrav, tâmplar, instalator, electrician, faianțar, cu sculele aferente - măcar pentru ca să știi ce să le ceri...

Noroc că am știut și că mi-a plăcut să bricolez. Astăzi, magazinele mele sunt pline de unelte, ustensile și accesorii de bricolaj ori de grădinărit, unele în dublu exemplar, altele încă în ambalajul original, numai în slujba ideii de a nu mai depinde de meseriași. Treaba merge mai încet, dar ai controlul permanent, poți întrerupe oricând un proces dacă mai e necesar un studiu de detaliu sau o măsurare, poți oricând schimba soluții sau chiar s-o iei de la capăt, poți lua pauze oricând, poți să amâni termene fără ca toate acestea să provoace nemulțumirea ajutoarelor. Oricât de bine ar funcționa colaborarea cu meșterii, cel mai bine mă simt când au plecat din curte.

Unde mai pui că la țară e altă lume: alt fel de oameni, alte obiceiuri, altă mentalitate, alt vocabular... Nu-i poți convinge să renunțe la termenii locali împământeniti: balastru, bisioc, tocărie etc. Nu îi poți desprinde de relația cu furtul: „puneti lacătul, nu lăsați asta afară, să luați merele că altfel vi le fură, ha-ha, v-a păcălit, când eram la fabrică, în fiecare zi aduceam câte ceva în sacoșă...”.

Prima provocare e alegerea tipului de casă - ideea că se poate orice e demoralizantă. În minte se perindă sute de imagini cu case frumoase în mijlocul naturii, văzute sau învățate la școală: case țărănești, conace boierești, cabane, bordeie, curți interioare, case ocolnic, cule, pavilioane japoneze, vile americane, vile cubiste, cutii de sticlă, vile Palladiene, cottage englezești, chalets franțuzești - toate își clamează frumusețea, iar bietul arhitect trebuie să o aleagă pe Șeherezada...

Apoi întrebarea ce se pune în fața terenului cu bălării: cu ce să încep?

A.cu amplasarea – cum să amplasezi o casă pe un teren liber de 5000 mp o livadă pe malul Ialomiței, fără să fii constrâns de retrageri, aliniament, regim de înălțime, POT, CUT, cod civil? Nu mai rămân decât punctele cardinale. Și alea dacă nu se contrazic cu planul de situație. Care plan de situație dacă n-am repere decât râul și un stilp de la o fostă reșea?

B.cu utilitățile – apă, electricitate, closet. Amplasamentul izolat n-are nici una din acestea, în schimb e romantic, poate chiar liric: în primele săptămâni ale șantierului am dormit în cort sub unicul prun supraviețuitor;

C.cu organizarea de șantier – o fostă rulotă de apicultură. Adu-o remorcată de tractor 100 de kilometri aventuroși evitând poliția rutieră... Am obținut un minunat depozit de materiale și scule binevenit și astăzi; și tot astăzi mă mai lupt cu viespile sălbatice care s-ar cuibări cu drag în remorca cu urme de miere...

N-aș fi început lucrările într-o zi de 1 aprilie, din superstiție, dacă energica mea soție nu ar fi adus în curte un meșter pietrar. Ce meșter, un maestru! Și astăzi mă uit cu admirație la suprafețele și muchiile perfecte, precum și la arta cu care a realizat o imagine unitară din elemente eterogene - compoziție din bolovani de râu semi-ciopliți la ciocan.

Oricum, soluția era stabilită: monobloc 12x12, living central pe 2 niveluri cu supanță + 4 camere mansardate sub acoperișul în 2 ape coborât până aproape de pământ; spațiu interior continuu, bucătărie deschisă. Stabilite erau și „principiile” sau, mai bine-zis, „mofturile” de arhitectură: piatră de râu, învelitoare de șiță, ferestre mici, obloane albastre, mult lemn bălăuit verde-olive. Proiectul? Țăla nu e gata niciodată...

Am pornit de la premisa construirii în regie proprie - o decizie cu tentații, dar și cu repercusiuni:

- Prima fântână a fost săpată manual. La 9 metri a fost găsită apa. După un an, găleata a zăngănit pe pietriș uscat. A venit al doilea „puțar” cu un „crivac” la care am învățat să săpăm prăjini de foraj, ca petroliștii secolului al XIX-lea. Cu ocazia sta am învățat că mai trebuie săpați 2 metri în huma albastră după ce ajungi la apă!

- Primul gard a durat numai 3 luni și a fost re poziționat și reconstruit de trei ori până am găsit soluția administrativă și soluția tehnică cea mai bună.

- Prima fosă septică era compusă din 10 tuburi de 1 metru la adâncimea de 4 metri, dar, ca și cei zece negri mititei, unul s-a spart și-au rămas doar 9 și atunci de ce să nu săpăm decât la 3 metri adâncime? Ba da, și așa s-au pierdut 3 metri cubi din capacitate precum și panta canalizării casă-fosă.

- Prima învelitoare din șite mici de 4x24cm (22.000 la număr) a fost o frumusețe: casa arăta ca un balaur cu solzi argintii. Nu trebuia să am încredere în meșter - casele se învelesc cu șite mari de 8x40cm. După un an, dormeam pe 2 saltele cu o găleată între noi în care curgea ploaia.

- Primul racord electric aerian pe 220 V a cedat locul unuia subteran, mult mai sigur pe 380 V. Pe asta nu l-a mai lovit trăsnetul...

- Alimentarea cu apă din rețeaua comunală a însemnat costul a 350 metri de conductă la care s-au mai racordat și alții. Nu e bine să te cerți cu vecinii...

- Pentru recepția TV soluțiile s-au succedat: cablu, satelit, cablu - antena parabolică e extrem de sensibilă la toate frunzele, ramurile, coroanele arborilor ce cresc neconținut.

- Balconul din lemn, de pe care s-ar vedea în zare munții, a putrezit de 2 ori în 20 de ani. Astăzi e la a treia ediție... și înfățișare.

- Premisa falsă a locuinței „de vară” - la deal ori la munte, în natură vara durează numai 3 luni, ideea unei frumoase dar unice sobe a înghețat de prin septembrie până în iunie și a cedat în fața încălzirii centrale. Am ales și recomand centralele electrice, soluție mult mai comodă, mai sigură și, în final, mai ieftină decât gazele.

- Din „moftul” bucătăriei deschise m-am ales cu mirosul de sarmale răspândit în tot spațiul meu continuu, cu foarte puține uși.

Ce am visat și ce a ieșit? La urma urmei rezultatul nu e mult diferit de vis, dar a consumat mult zăbucium, timp și bani. Încercarea entuziastă de a ține socoteala cheltuielilor a durat doar primul an.

Ce e sigur? Satisfacția că orice lucru pe care îți cade privirea a trecut prin mintea și prin mâinile tale, îi știi istoricul sau anecdota. De exemplu, soba mare, țărănească din living-room a luat naștere și formă în jurul unei uși din fontă cumpărată de la Comarnic pe vremea când casa nu era decât pe hârtie... Sau, dintre cele 27 de corpuri de iluminat ale casei numai 7 sunt achiziționate din magazine, restul sunt manufactură proprie din lămpi și abajururi vechi. Starea asta îți confirmă reușitele și îți reabilitează eșecurile. Dacă ai umor!

DECALOG

1. Nu sta cu spatele la meșteri. Nesupravegheați ei vor face o prostie.
2. Nu crede nimic, verifică! Meșterii rurali detestă orice instrument de măsurat.
3. Nu arunca nimic. Orice gunoi poate deveni o soluție salvatoare.
4. Nu te uita la bani. Oricum, orice buget va fi depășit.
5. Nu există lemn care să reziste intemperiilor, indiferent de tratamente.
6. Natura e inamicul dumitale! Soarele, ploaia, înghețul, dezghețul, plantele, animalele vor să-ți distrugă opera. Numai piatra rezistă.
7. Orice alarmă, chiar scumpă, e mai ieftină decât o spargere (7 în cazul meu)
8. Niciodată nu e timp pentru a face un lucru bine, dar mereu se va găsi timp pentru a-l face din nou. Oricum, termenele sînt o iluzie.
9. Nu aștepta ajutoare. Vei primi numai sfaturi.
10. Decît să-ți faci singur casa, mai bine angajează un confrate.

EXPOZIȚII ȘI EVENIMENTE CULTURALE SIBIENE

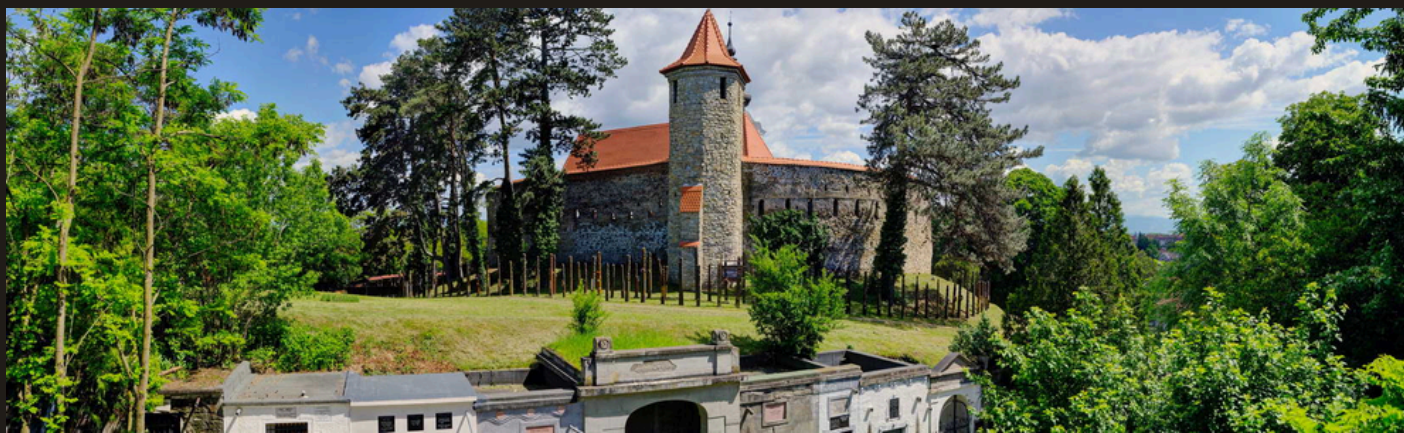
INFO 7

DE DORIN BOILĂ

**„PANORAMA TRANSILVANIA” –
FOTOGRAF STEFAN JAMMER**

PARTEA IV-A

BISERICI FORTIFICATE

Încă de la invazia mongolă din 1241, așezările timpurii ale coloniștilor din Transilvania au fost nevoite să se apere de atacurile dușmanilor. La sfârșitul secolului al XIV-lea, Imperiul Otoman a trecut Carpații, invadând și Transilvania. Dreptul de apărare era conferit localităților de către regalitate, în schimbul unei plăți. Încă din secolul al XIII-lea, localitățile deosebit de expuse din sud-estul Transilvaniei au început să își protejeze bisericile și domeniile ecleziale cu ziduri de apărare puternice și să le echipeze pentru condiții de asediu. Datorită poziției sale expuse, cetatea bisericească din **Prejmer** a fost puternic fortificată. Biserica gotică timpurie a Sfintei Cruci a fost începută de Ordinul Teuton în jurul anului 1218 și continuată de cistercieni după 1225. Un turn clopotniță înalt a fost construit deasupra careului în 1461. Planul de cruce greacă a fost extins spre vest în 1512-1515, formând o cruce latină. Biserica în sine nu a fost niciodată fortificată, ci protejată de un zid înalt de 14 metri cu cinci turnuri, zwinger și un șanț de apărare. Spre interior, zidul susține patru niveluri de galerii cu peste 260 de chilii de locuit și camere, precum și un drum de strajă atașat de zid.

Invaziile repetate ale turcilor din secolul al XV-lea au dus la transformarea a peste 150 de biserici din întreaga Transilvanie în cetăți bisericești și biserici fortificate, ilustrând Psalmul 46, pe care ulterior Martin Luther avea să-l transforme în cunoscutul imn de credință: „Cetate tare este Dumnezeuul nostru.”

Cetățile bisericești din Biertan, Prejmer, Saschiz, Valea Viilor, Viscri și Dârjiu precum și Cetatea greavilor din Câlnic sunt astăzi situri ale patrimoniului mondial UNESCO.

Localitatea **Biertan**, din 1315 cunoscut târg al celor Două Scaune de pe Pământul crăiesc, a câștigat importanță în competiția cu Mediașul și Moșna, între 1572 și 1867 fiind sediu episcopal al Bisericii Evanghelice C.A. Impunătorul complex al cetății, cu trei rânduri de incinte fortificate, două zvingere și un total de 10 turnuri de apărare este considerat unul dintre cele mai mari din Transilvania. Biserica hală trinavată a fost construită la sfârșitul secolului al XV-lea și până în anii 1520 pe fundațiile unui predecesor roman. Sanctuarul și nava sunt acoperite cu bolți reticulate și în rețea stelată, în stil gotic târziu. Dintre cele două niveluri de apărare ale corului, cel superior din lemn a fost demolat în 1803.

În perioada schimbătoare a Principatului, armatele de mercenari ale conducătorilor militari habsburgi, ale pretendenților la tron, precum și cele imperiale au devastat și au prădat cu precădere satele săsești. Localitățile din apropierea Sighișoarei și cele de pe drumul de arme dintre Făgăraș și Sighișoara (ruta prin Agnita), au fost expuse în mod special acestor provocări, printre acestea satele Brădeni și Dealu Frumos. **Biserica din Brădeni** poartă în consecință caracteristicile unei biserici fortificate: peste navă s-a construit un nivel de apărare zidit, iar deasupra acestuia unul din lemn, în care enoriașii își adăposteau grânelor de sămânță în lăzi acoperite în două ape, la origine lăzi de zestre. În biserică se află și o fântână.

Biserica fortificată din Dârjiu are la bază o bazilică romanică dedicată Sf. Ladislau din secolul XIII, care a fost extinsă în secolul al XV-lea în stil gotic târziu și dotată cu un nivel de apărare cu mașiculi. Zidul de apărare al bisericii devenită unitariană este fortificat cu cinci turnuri.

În satul **Viscri**, atestat la 1185, peisajul rural s-a păstrat intact. Biserica fortificată a evoluat dintr-o biserică-sală romanică construită de secui în secolul al XII-lea, care la sfârșitul secolului al XV-lea a fost extinsă până la turnul de locuit nobiliar, poziționat detașat, la începutul secolului al XVI-lea și până în cel următor biserica fiind împrejmuțată cu un zid de fortificație, turnuri de apărare și drum de strajă.

Biserica fortificată din Saschiz a fost construită între 1496 și 1525 ca biserică-sală gotică târzie peste o bazilică romanică. Etajul de apărare sprijinit pe contraforturi se întinde deasupra corului și navei. La nord de biserică se află turnul-clopotniță masiv, cu niveluri de apărare amenajate, cu un carillon și o figură Jacquemart și o turlă din 1677, modelată după Turnul cu ceas din Sighișoara. Comunitatea beneficia de sprijinul strategic dat de Cetatea Saschiz, construită în secolele XIV și XV pe creasta dealului.

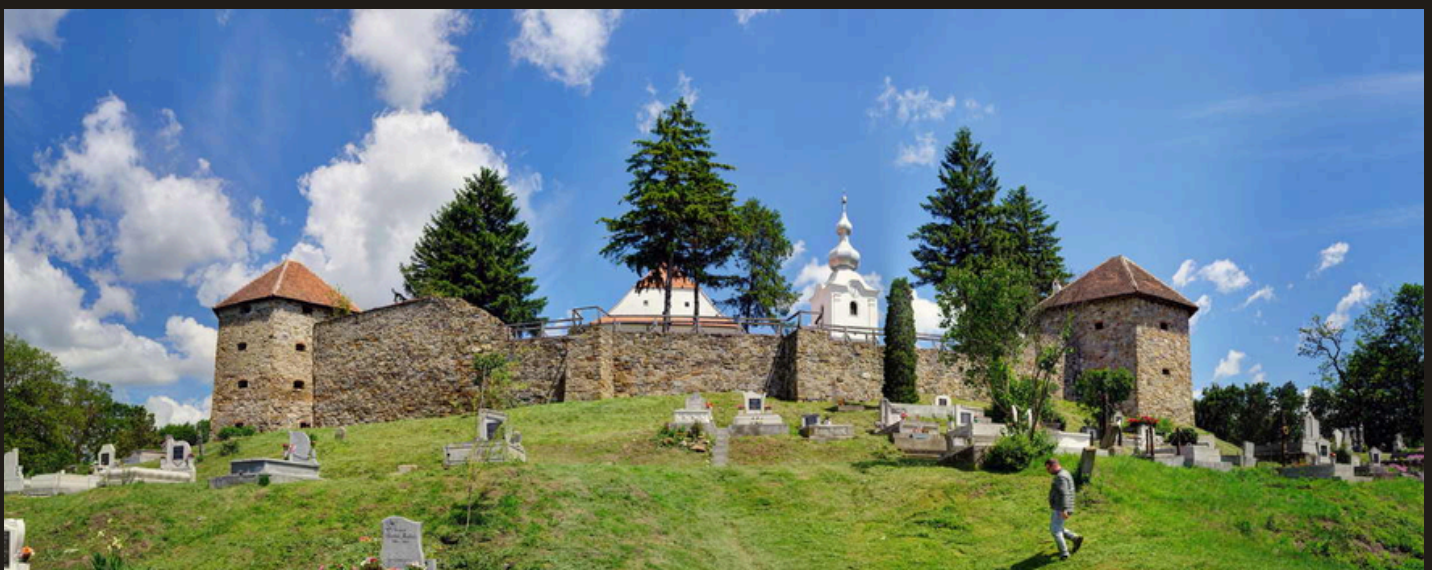

La **Bazna**, la începutul secolului al XV-lea, o biserică sală gotică cu un cor poligonal a fost suprapusă peste biserica romanică anterioară. Sala bisericii fără turn a fost înălțată și acoperită cu o boltă reticulată. Deasupra bolții în cruce a corului au fost construite trei niveluri de apărare masive și o galerie de apărare cu parapet Fachwerk (structură din lemn în paiantă). În secolele XV-XVI a fost construită o incintă cu turnuri de apărare, din care a supraviețuit doar turnul de poartă-clopotniță din partea de sud. Nivelul de apărare al corului a fost demolat în secolul al XIX-lea.

În **Valea Viilor**, o biserică din secolul al XIV-lea a fost înlocuită în secolul al XV-lea cu alta, fortificată în jurul anului 1500: peste nava bisericii s-a construit un nivel de apărare, iar peste cor s-au construit chiar patru niveluri, dintre care cel mai de sus, la fel ca și cel de pe turnul-clopotniță, a fost dotat cu drum de strajă deschis cu parapet Fachwerk, susținut de arcuri sprijinite pe contraforturi. Zidul de incintă a fost dotat cu drum de strajă deschis, cu două bastioane și turn de poartă cu prevăzut cu hersă.

La **Iieni**, la nord de Țara Bârsei, o biserică romanică anterioară a fost înlocuită cu o biserică-sală gotică, în jurul anului 1500. Biserica reformată de astăzi a fost construită în 1782/85. Din fosta incintă fortificată dublă a supraviețuit – cu excepția clopotniței – doar incinta exterioară, cu turnuri de apărare și drum de strajă cu guri de păcură, boltite. În satul Arcuș, din apropiere, biserica unitariană a fost construită în 1568, iar cetatea fortificată tot în secolul al XVI-lea. Biserica renovată în 1831 este monument istoric.

ARHITECTURA GLOBALĂ ÎNTR-O SELECȚIE DE REFERINȚĂ

SHORTLISTUL RIBA INTERNATIONAL AWARDS 2026

Arhitectura contemporană nu mai este evaluată doar prin spectaculozitatea formelor sau dimensiunea investițiilor. Astăzi, relevanța unui proiect se măsoară tot mai mult prin modul în care răspunde contextului social, cultural și climatic în care apare. În acest sens, shortlistul RIBA International Awards 2026 oferă o imagine interesantă asupra direcțiilor majore care modelează arhitectura la nivel global.

Lista bienală, publicată de Royal Institute of British Architects, include 52 de proiecte din 18 țări și de pe cinci continente, acoperind o varietate amplă de tipologii – de la locuințe și clădiri educaționale până la infrastructură culturală, reconversii industriale sau spații comunitare.

Dincolo de diversitatea geografică, selecția transmite un mesaj clar: arhitectura contemporană își redefineste prioritățile, mutând accentul de la gesturi formale către performanță, responsabilitate și relevanță urbană.

RECONVERSIA ȘI REUTILIZAREA PATRIMONIULUI INDUSTRIAL

Unul dintre exemplele reprezentative este Kunstsilo din Norvegia, un fost siloz industrial transformat în muzeu de artă contemporană. Proiectul ilustrează o direcție tot mai prezentă în arhitectura internațională: transformarea infrastructurilor industriale abandonate în spații culturale sau comunitare.

Astfel de intervenții nu sunt doar exerciții de design, ci strategii urbane. Ele recuperează structuri existente, reduc impactul asupra mediului și contribuie la revitalizarea zonelor urbane. Pentru orașele din România, unde există încă numeroase platforme industriale neutilizate, acest tip de proiect devine o referință relevantă. Reconversia patrimoniului industrial începe să apară și în context local, însă rămâne încă o direcție insuficient exploatată.

LEMNUL STRUCTURAL ȘI NOILE MATERIALE

Un alt proiect notabil din shortlist este Wood Up din Paris, una dintre cele mai mari clădiri rezidențiale cu structură din lemn realizate în Franța. Construcția reflectă o tendință globală accelerată: utilizarea lemnului masiv și a sistemelor structurale alternative pentru reducerea amprentei de carbon.

Pe măsură ce industria construcțiilor este presată să reducă emisiile, materialele devin un subiect central al proiectării. Lemnul, materialele bio-bazate și soluțiile hibride câștigă teren în proiecte de mare anvergură.

În România, utilizarea lemnului structural la scară urbană este încă limitată, însă interesul pentru acest tip de soluții crește. Evoluția standardelor europene și presiunea criteriilor de sustenabilitate ar putea accelera adoptarea acestor sisteme în următorii ani.

ARHITECTURA COMUNITARĂ ȘI IMPACTUL SOCIAL

Lista RIBA include și proiecte cu o dimensiune socială puternică, precum Bidi Bidi Performing Arts Centre din Uganda sau Kon-Tigo Housing din Mexic, un model de locuire dezvoltat pentru comunități afectate de dezastre naturale.

Aceste proiecte arată cum arhitectura poate funcționa ca instrument de regenerare socială, nu doar ca expresie estetică. Spațiile culturale, educaționale sau comunitare devin elemente esențiale pentru consolidarea identității locale și pentru coeziunea urbană.

În context european, această abordare se reflectă tot mai des în proiecte de infrastructură culturală sau educațională, concepute nu doar ca obiecte arhitecturale, ci ca platforme pentru viața comunității.

ARHITECTURA CA INSTRUMENT SOCIAL

O altă direcție vizibilă în shortlist este extinderea rolului arhitecturii către infrastructuri urbane complexe. Proiecte precum Beijing Library, Shanghai Library East sau Beijing Performing Arts Center ilustrează investiții publice majore în spații culturale și educaționale.

Aceste clădiri nu sunt gândite doar ca obiecte iconice, ci ca noduri urbane care generează activitate, conectează cartiere și creează spații publice active.

Pentru multe orașe europene, inclusiv din Europa de Est, infrastructura culturală devine un instrument strategic de dezvoltare urbană și de regenerare economică.

CE ÎNSEAMNĂ ACESTE TENDINȚE PENTRU PIAȚA DIN ROMÂNIA

Privind această selecție globală, câteva direcții devin evidente și pentru piața locală.

Sustenabilitatea devine un criteriu structural al proiectării, nu un element adăugat ulterior. Alegerea materialelor, strategiile energetice și impactul asupra mediului sunt integrate încă din fazele inițiale ale conceptului.

În același timp, reconversia patrimoniului existent capătă o importanță tot mai mare. În România există numeroase clădiri industriale sau infrastructuri abandonate care ar putea deveni proiecte culturale, educaționale sau mixte.

Nu în ultimul rând, relația dintre arhitectură și comunitate devine esențială. Proiectele care reușesc să creeze spații publice active și să consolideze identitatea locală sunt cele care definesc tot mai clar standardele arhitecturii contemporane.

Shortlistul RIBA International Awards 2026 nu este doar o selecție de proiecte remarcabile, ci și o radiografie a direcției în care evoluează arhitectura globală. Iar pentru profesioniștii din domeniu, aceste proiecte funcționează ca un indicator clar al modului în care designul, sustenabilitatea și responsabilitatea urbană se întâlnesc în practica contemporană.

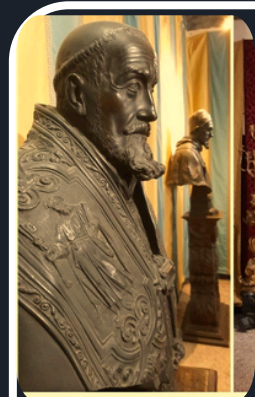
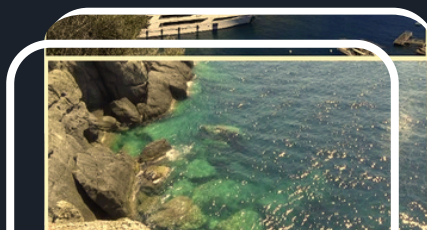
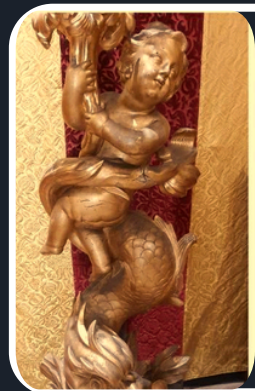

PRIMIM DE LA CITITORI

JURNAL DE CĂLĂTORIE

autor:

Alexandru ANTONESCU

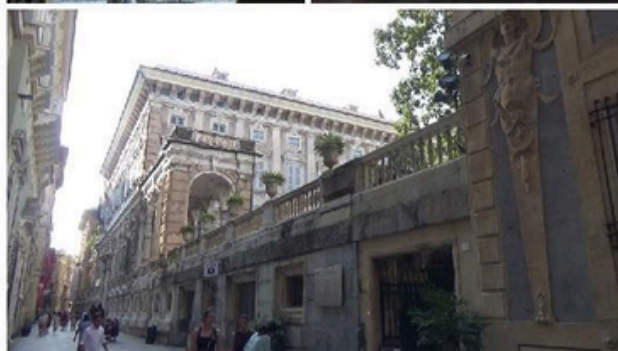
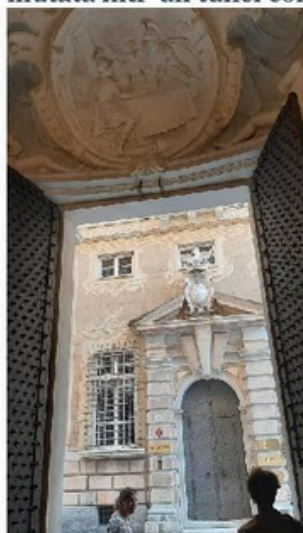

GENOVA

Am ajuns din nou la Genova după 21 de ani; mărturisesc că n-am mai fost atât de entuziasmat ca prima dată, probabil m-am mai schimbat eu între timp, pentru că orașul rămâne totuși fermecător

am pornit imediat spre Via Garibaldi, "strada palatelor" i-am spus eu, pentru că pe ambele părți se află palate din secolul XVI, "secolul genovezilor"; strada este pietonală, circulația mașinilor a fost mutată într-un tunel construit acum vreo sută de ani

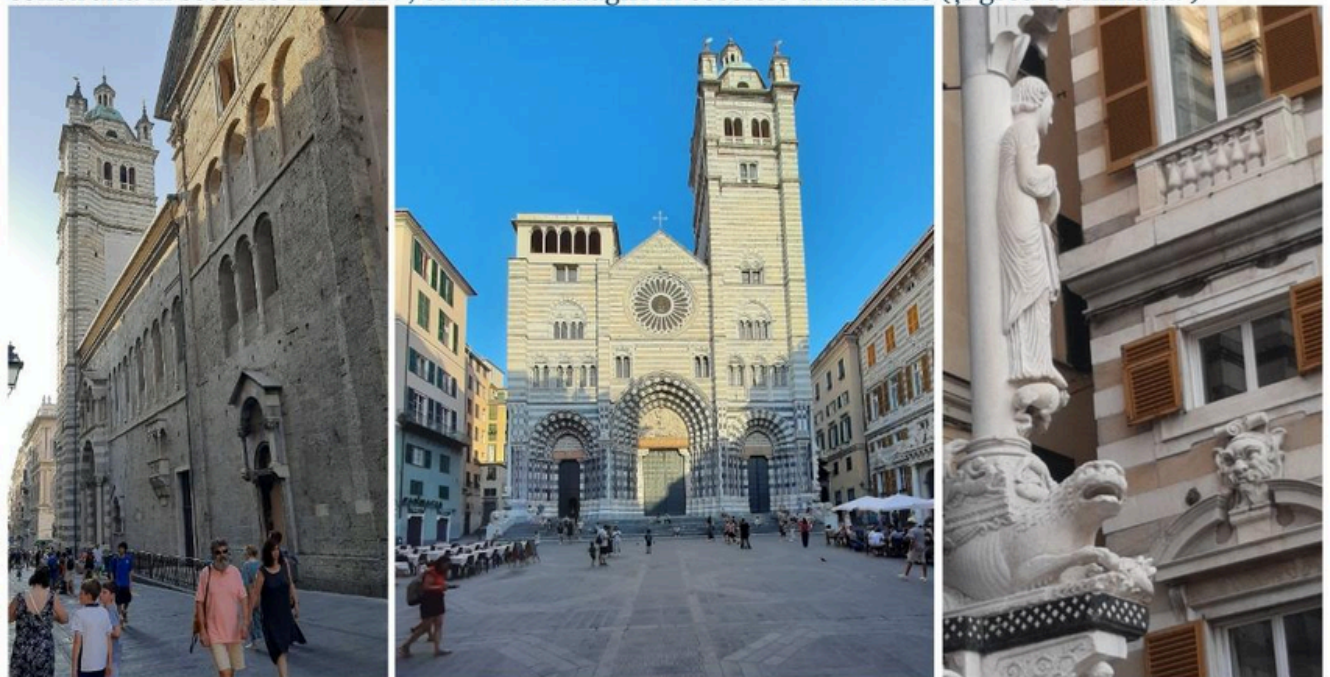
mai jos: de aici am ajuns în marea piață De Ferrari, cu clădiri bogate din diferite epoci (după cum se vede, la Genova circulă și troleibuze dar n-am mers cu ele, de altfel vin destul de rar...)

un pasaj unde este instalat "Wall of Dolls" (ca la Milano, un protest față de femicide și violența împotriva femeilor) duce spre biserica del Gesù e dei Santi Ambrogio e Andrea (tot din sec. XVI), poate mai austeră pe dinafară dar cu un interior baroc foarte bogat

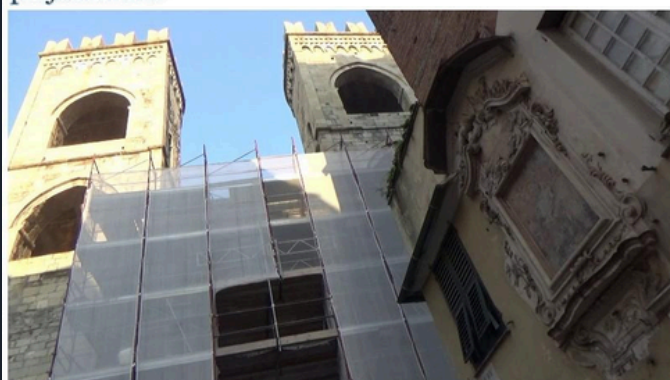
și de aici turistul ajunge imediat la o impunătoare și mult mai veche biserică: catedrala San Lorenzo, construită în secolele XII - XIV, cu multe adăugiri în secolele următoare (și greu de filmat...)

din păcate în interior nu am putut să stau prea mult și să mă plimb ca un adevărat turist deoarece se celebra liturghia; dar și fațada gotică aș fi putut să o studiez cu orele (cea ce totuși nu mi-am permis)

m-am îndreptat spre Porta Soprana, o pereche de turnuri impresionante din sec. XII, care îmi rămăsese în minte de la precedenta vizită; numai că acum era în restaurare, "învelită", așa că n-am mai coborât să văd casa (reconstituită) a lui Cristofor Columb; mai târziu, în alt capăt al orașului vechi, am găsit Porta dei Vacca, asemănătoare cu Porta Soprana, din aceeași epocă dar ulterior "modernizată" numai pe jumătate

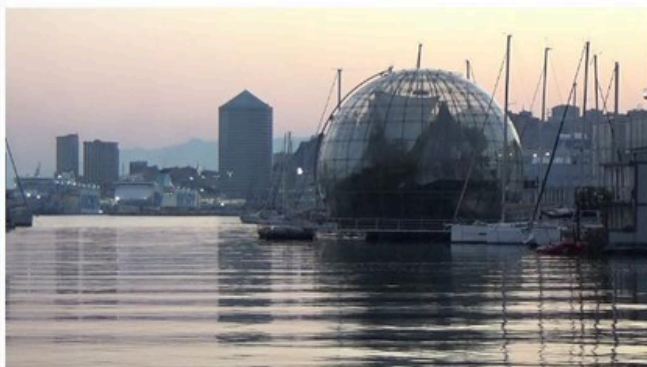
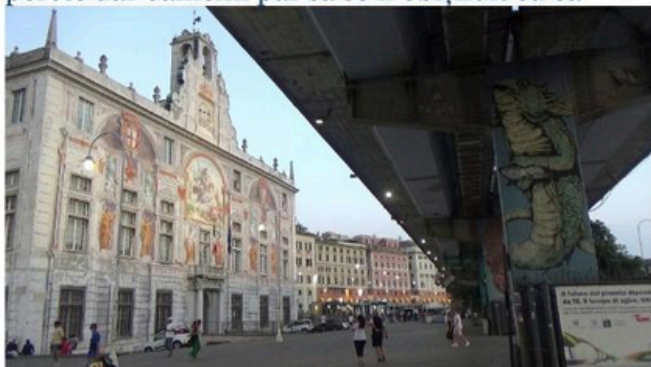
am mai rătăcit (la propriu) prin centrul istoric, care m-a încântat mai puțin ca în 2004, poate am călătorit prea mult de atunci și m-am blazat... jos: în stânga podul Carignano, construit în sec. XVIII ca acces spre o bazilică (la care nu am ajuns); în dreapta, fațada barocă, viu colorată, a fostei biserici San Salvatore, aproape distrusă de bombardamente în al doilea război mondial și mai târziu restaurată ca *aula magna* a facultății de arhitectură! (nu am intrat, de altfel era închisă)

la o altă biserică, San Donato, turnul medieval și o statuie a Madonnei cu pruncul, mult mai nouă (sec. XVIII); alături, un "altar stradal" (nu știu cum să-i spun altfel) cum sunt multe în Genova

desigur ar mai fi fost mult de umblat și de văzut în centrul istoric dar ora era târzie iar puterile mele nu mai sunt cele de acum 21 de ani... am încheiat seara la o trattoria din piața Caricamento, cu vedere spre palatul San Giorgio (1260, cu fațade pictate) și construcțiile noi (1992) din vechiul port, inclusiv Biosfera, proiectate de Renzo Piano; din păcate doar atunci, seara, am ajuns în zonă; în plus o "autostradă suspendată" a fost construită în 1965 între port și orașul vechi, așa zice că stă ca nuca în perete dar oamenii par să se fi obișnuit cu ea

dimineața, înainte de plecare, am coborât mai întâi de la hotel în piața *dei Truogoli di Santa Brigida*, diferența de nivel fiind destul de mare; aici au fost restaurate bazinele în care, pe vremuri, gospodinele din cartier își spălau rufele împreună, probabil mai și bârfeau... acum nu mai sunt folosite în acest scop dar au rămas un punct de atracție, mai ales pentru turiști; clădirile din jur au fost restaurate sau măcar renovate și piața arată într-adevăr mult mai frumos decât altele din centrul istoric

de aici am luat-o spre piața *della Commenda*, dominată de turnul bisericii San Giovanni Evangelista (sec. XII - XIV); Commenda, construită începând din 1180, era un fel de hostel pentru pelerini care se îmbarcau spre Țara Sfântă; acum este acolo Muzeul Național al Emigrației dar nu am intrat, obiectivul meu era alt muzeu din apropiere (în stânga, altar al Madonnei din piața dei Truogoli)

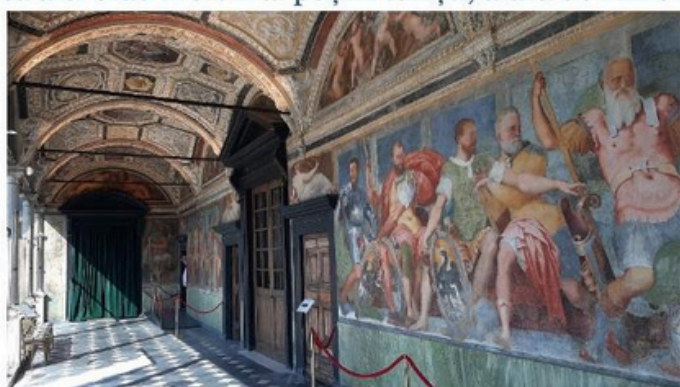
Am ținut să văd Villa del Principe pentru că acum 21 de ani n-am avut timp să intru, că aș fi pierdut trenul. Este vorba de reședința pe care și-a construit-o amiralul Andrea Doria, un erou genovez care, în 1528, a eliberat orașul ocupat de francezi. Palatul și grădina se aflau, atunci, în afara orașului (!), acum sunt înconjurate de blocuri, port și calea ferată (gara principală se numește Piazza Principe)

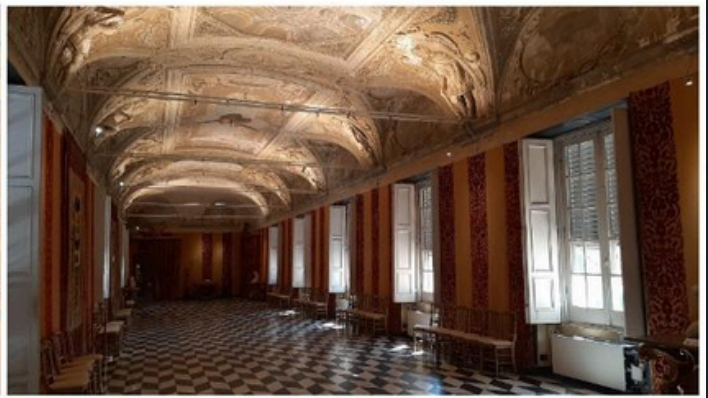
grădina este liniștită, mai ales că fântânile, de curând restaurate, nu aveau apă (cu o excepție, cred)

am constatat că muzeul aparține aceleiași fundații de familie ca galeria Doria-Pamphilj pe care o vizitasem anul trecut la Roma, prin urmare și organizarea era asemănătoare (cam precară), diferența e că aici erau mult mai puțini turiști, afară de mine nu știu dacă erau vreo patru-cinci. pierderea lor!

nici întreținerea nu era peste tot perfectă

sălile palatului sunt decorate în mai multe stiluri, atât din vremurile lui Andrea Doria cât și ale urmașilor săi

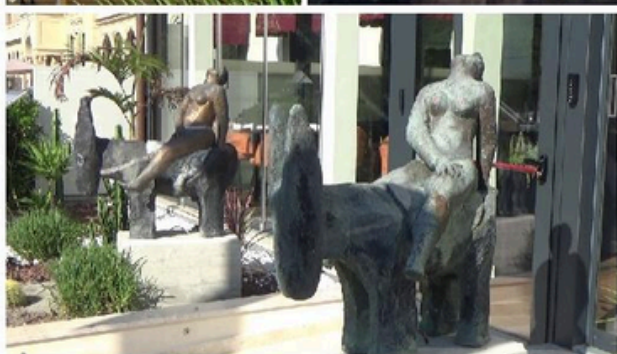
nu mi-am notat, dar bustul din stânga pare să reprezinte un Papă; în schimb tabloul din mijloc îl înfățișează chiar pe Andrea Doria în chipul zeului Neptun, cred că l-a înfrumusețat pictorul puțin

astfel s-a încheiat și etapa Genova, deși, bineînțeles, ar mai fi fost foarte multe de văzut aici...

RAPALLO

Am profitat de șederea la Genova pentru o mică excursie în câteva stațiuni maritime celebre. Prima a fost Rapallo, despre care știam doar că aici s-a negociat și semnat un tratat destul de important în anii '20, deci bănuiam că trebuie să existe vile și hoteluri din acea perioadă (și nu numai): așa și era

în stânga, statuete moderne la intrarea unuia din hotelurile de epocă din dreapta; cam ciudate dar dacă patronul o fi zis că se potrivesc...

și ceva mai vechi: în stânga, fațada din sec. XVIII a bazei SS. Gervasio e Protasio, văzută de pe o străduță comercială; în dreapta, vedere spre turnurile unor biserici de prin sec. XV: Sf. Treime și San Stefano (al doilea, Torre Civica, mascat de vegetație; oricum era în restaurare); în centru, zidul aceleiași biserici San Stefano și o vilă mai nouă din păcate toate bisericile erau închise, era devreme...

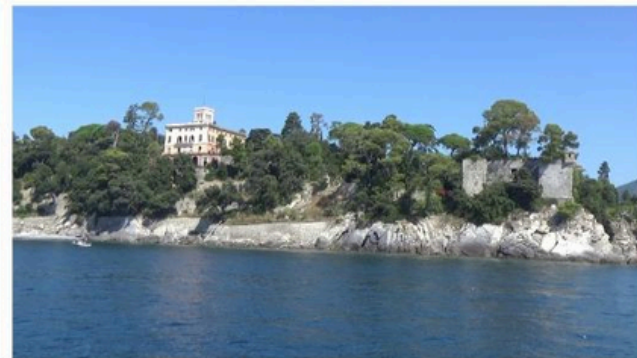
în stânga, încă o vilă cu vedere spre mare; în dreapta o construcție într-adevăr veche, Podul lui Hannibal (Annibale), despre care se crede că datează de prin anul 218 înainte de Christos, dar sursele din acea vreme sunt cam incerte... pe atunci trecea peste un pârâu, acum este învăluit în vegetație dar nu mai traversează decât o stradă foarte circulată, am așteptat să nu treacă mașini dar până la urmă m-am plictisit

Castelul din Rapallo, o construcție cam jerpelită dar pitorească din sec. XVI, păzește acum una din plajele publice ale orașelului

mi-am continuat călătoria pe mare, cu vaporușul de mai sus, nu puteam pierde ocazia... de altfel accesul rutier spre Portofino este foarte dificil mai ales când nu ai mașină! în dreapta, o ultimă privire spre Rapallo

în stânga, din câte mi-am dat seama, este comandantul navei, se vede și după atitudine; în dreapta, Villa Pagana, una din reședințele Marelui Maestru al Ordinului Cavalerilor de Malta, alături de o veche fortăreață cam ruinită; desigur aceste informații le-am aflat acum pe Wikipedia, nu când am pozat

vaporul a făcut escală la Santa Margherita Ligure, unde aveam să mă opresc și eu la întoarcere, din păcate pentru prea puțin timp; în apropiere de Portofino, traficul naval era destul de intens

PORTOFINO

Portofino este o stațiune aproape mitică dar pe mine mărturisesc că nu m-a entuziasmat; probabil că dacă aş fi evaluat-o dintr-o vilă de pe dealurile din jur, sau de pe un iaht din port, aş fi gândit altfel 😊

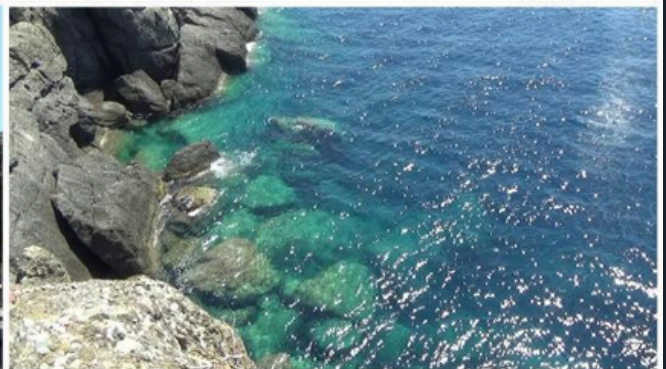
din câte mi-am dat seama, satul este format din câteva străduțe înguste pe care n-am rămas prea mult, era oarecare înghesuală, cu magazine de lux cărora n-am putut decât să le admir vitrinele și reclamele

am urcat spre biserica San Giorgio, vederile panoramice asupra satului sunt într-adevăr impresionante

am ajuns până la platforma din jurul bisericii dar n-am continuat urcușul spre Castelul Brown (muzeu), nu aveam nici timp iar de la Milano rămăsesem cu o "amintire" care mă făcea să șchiopătez ușor iar priveliștea era încântătoare și de aici

după coborâre am plecat spre Santa Margherita Ligure, de data asta pe uscat adică la bordul unui microbuz plin până la extremă, pe o șosea care cred că avea o singură bandă ca lumea (șoferul ținea legătura prin telefon cu colegul său care venea din sens opus, ca să nu riște se întâlnească în puncte unde nu aveau loc să treacă amândoi); bineînțeles, în această situație n-am putut filma sau poza, am reținut doar stația de plecare din Portofino (dreapta jos, șoseaua se vede în partea stângă)

SANTA MARGHERITA LIGURE

Din păcate aici m-am oprit doar cât să iau masa, de altfel foarte bună; la prima stație vecină cu un restaurant, am coborât din microbuzul în care se făcuse chiar înghesuială

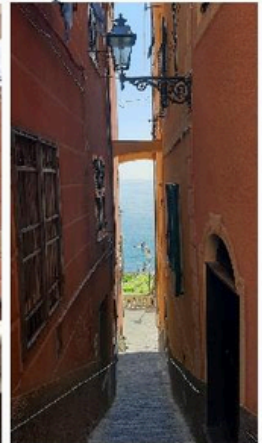
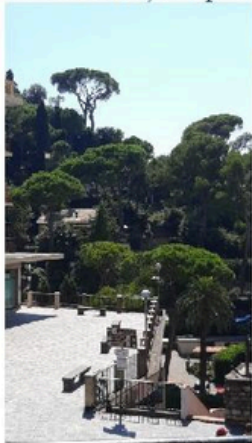
există și aici un mic castel (1550), cam în ruină, dar n-am apucat să văd decât panorama portului; mai târziu am trecut (rapid) pe lângă statuia Justiției, în drum spre gară

orașelul ar fi meritat fără îndoială o privire mai atentă (și o plimbare mai lungă), dar turistul nu le poate vedea pe toate...

CAMOGLI

La Camogli am prevăzut o escală mai lungă (desigur nu suficientă...) după ce am citit articole care prezentau orașul ca o alternativă la aglomerația din Portofino; nu am fost dezamăgit, dar după părerea mea cele două localități sunt foarte diferite; Camogli are o stradă principală mărginită de "blocuri" înalte cu fațade pictate, la o altitudine destul de mare față de plajă și de promenada de pe malul mării

Biserica Santa Maria Assunta a fost construită inițial în secolul XII și completată, îmbogățită până în secolul XIX; mai târziu, Papa Ioan Paul II i-a acordat titlul de bazilică pontificală minoră

în interior am descoperit un decor baroc neașteptat de bogat

vecin cu bazilica, pe o fostă insulă, se află Castelul Dragone, de mai multe ori întărit, demolat și reconstruit începând cu secolul XI; mai recent a adăpostit un acvariu dar acum era închis

pe drumul de întoarcere am dat peste ceea ce eu am numit "monumentul tigăii" și chiar asta este; în fiecare an, la Camogli are loc Festivalul Peștelui (Sagra del Pesce), în care se prăjesc cantități uriașe de pește în tigăi pe măsură, iar una din ele a fost instalată aici pentru a aminti de festival tot timpul anului

în apropierea tigăii am dat peste un ascensor care m-a ridicat chiar în fața gării, a fost binevenit că prin forțe proprii nu știu cum aș fi urcat... și astfel s-a încheiat prea scurta plimbare pe coasta Liguriei.

TORINO

Prin Torino trecusem cu doar un an înainte dar, atunci, o grevă a căilor ferate îmi scurtase mult șederea în oraș, așa că acum voiam să văd tot ce nu apucasem; nu am reușit pe deplin din cauza altui ghinion: la Genova am descoperit că, în urma expediției la Portofino și în împrejurimi, un sneaker era discutat și nu mai putea fi purtat, așa că aveam nevoie urgent de unii noi; o doamnă de la hotel mi-a indicat un magazin apropiat dar, neîncredător din fire, am umblat prin tot orașul până să revin și să găsesc o pereche chiar potrivită; deci până la urmă am pierdut o jumătate de zi cu asta

în piața San Carlo am putut admira ambele biserici baroce "gemene", anul trecut una era "învelită" pentru restaurare (nu am la îndemână pozele de atunci pentru a vedea care); în schimb, ceva mai încolo, fațada palatului Madama era tot, parțial, "învelită"; de intrat n-am avut vreme în niciuna din aceste clădiri deși ar fi meritat

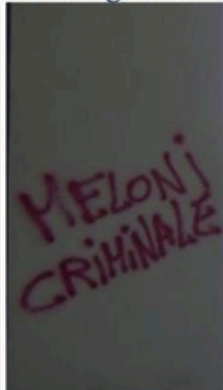
m-am grăbit să ajung la palatul Carignano (sec. XVII) pe care, anul trecut, în mod inexplicabil, îl trecusem cu vederea; nu știu dacă am mai văzut fațade baroce în cărămidă aparentă; peste drum se află teatrul Carignano, cu bustul lui Vittorio Alfieri, "întemeietorul tragediei italiene" în sec. XVIII

nu am reușit nici acum să intru în celebra Mole Antonelliana, simbolul orașului și multă vreme cea mai înaltă clădire din Italia (167,3 metri), unde se află acum Muzeul Cinematografiei; era cu programare online, coadă etc... am compensat pozând fleșa de aproape, de departe, peste tot pe unde o vedeam

sub arcadele uriașei piețe Vittorio Veneto am dat de o expoziție de artă modernă cam dubioasă (nu am vizitat) și de un graffiti politic al cuiva nemulțumit de guvernarea Giorgiei Meloni

alte piese de artă modernă întâlnite prin oraș... taurul de la Rinascențe (se pare că sunt mai multe exemplare) e creat de Nicola Russo și inspirat de cișmelele publice din Torino (eu nu le-am remarcat); capul din mijloc este chiar al lui David de Michelangelo (dar în poziția asta nu l-am recunoscut) autorul este Andrea Salvatori, 2019; sculptura din dreapta se numește Ecoul, de Marc Didou

am intrat în Grădinile Regale (unde anul trecut nu ajunsesem) și am remarcat o fântână barocă într-un bazin cu nuferi (înaintea mea, alți turiști au pozat numai nuferii, deci am vrut să-mi intre și mie în cadru) și încă o piesă de artă contemporană despre care nu am găsit informații

n-am pierdut ocazia să fiu din nou uimit de cupola bisericii regale San Lorenzo (Guarino Guarini, sec. XVII) și să vizitez catedrala San Giovanni Battista (Sf. Ioan Botezătorul), care adăpostește celebrul Giulgiu al lui Christos; desigur, acesta nu poate fi văzut, este expus decât la mari ocazii (nu le-am prins), este afișată doar o poză neclară, dar oamenii se roagă și la ea

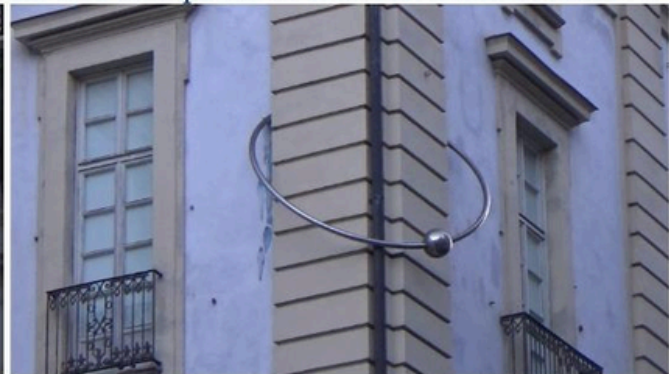
într-o piață pe care am numit-o "Triunghiul" pentru că avea această formă (de fapt se numește Largo Quattro Marzo), un domn se odihnea la umbra unei statui; ceva mai departe am remarcat afișul unei expoziții de afișe turistice, eu însă nu aveam nevoie de îndemnuri pentru a vizita Italia

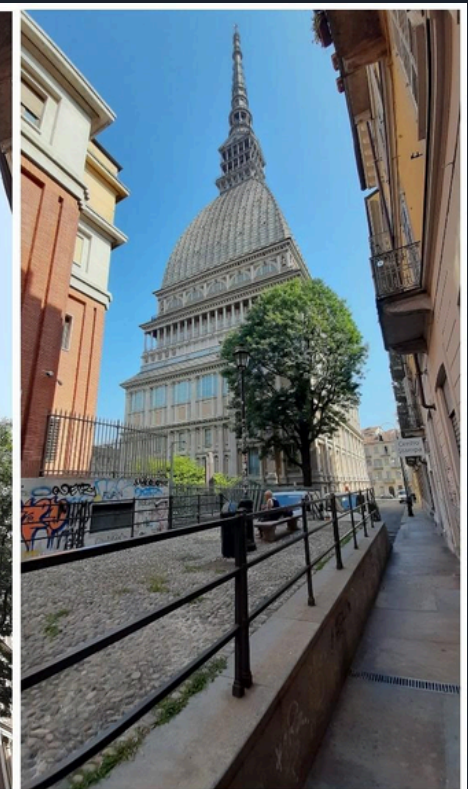
în fața primăriei, un monument (sec. XIX) dedicat Contelui Verde, un erou local din sec. XIV; acesta a condus o cruciadă împotriva otomanilor dar a ajuns să se lupte cu țarul bulgar Ivan Aleksandăr (fost ginere al lui Basarab I, dar în acel moment divorțase); statuia Contelui Verde îl arată, totuși, biruind un turc. Alături, o mașinuță care mi-a plăcut: aparține unei școli de șoferi dar mă întreb dacă pe un asemenea vehicul se poate învăța conducerea mașinilor "adevărate"? (eu nu am permis)

seara am văzut o altă curiozitate a orașului: "palatul cu piercing", o clădire din sec. XVIII împodobită, în 1991, cu o instalație de artă numită "Săruturi urbane". Inițial trebuia să fie temporară dar oamenilor le-a plăcut, așa că a rămas. De altfel este destul de discretă, deși am luat masa la una din terasele vizibile mai jos nu am observat-o decât mai târziu, datorită unui panou de informare montat acolo

și așa s-a încheiat a doua, poate ultima, vizită la Torino și segmentul italian al vacanței mele...

UAR SIBIU

CENTRUL DE CULTURĂ ARHITECTURALĂ

ECHIPA DE REDACȚIE

Mircea ȚIBULEAC - redactor șef
Ana DONȚU - redactor&tehnoredactor
Dorin BOILĂ - redactor
Claudia ȘTEFĂNESCU - corector

CORESPONDENȚI

- Răzvan HATEA
- Raluca HAGIU
- Lucian MIHĂESCU

COLABORATORI

- Aurelia CARPOV
- Crișan ATANASIU
- Alexandru ANTONESCU

CONTACTE

Adresă:
Piața Mică nr. 24, Sibiu
Telefon:
0371.399.192
Email:
filiala@uarsibiu.ro
Website:
www.uarsibiu.ro